

BESLUITENLIJST

Voorronde Extra Open Huis

Datum: 9 september 2021

Onderwerp: Aanbod RES U16

Voorzitter: mw. A.A. van der Stijl

Griffier: mw. H. Khairouni

Leden: dhr. R.E. Hallo (Bunniks Belang), mw. H.J. Visser (CDA), dhr. M. de Vries (De Liberalen), mw. A.R.H. Webbink (P21)

Portefeuillehouder: dhr. P.B.M. Heijmerink

Ambtelijke ondersteuning: mw. P. de Koning

Insprekers: mw. M. van Alfen, dhr. Van Asperen, dhr. L. Baart de la Faille, dhr. S. Bakker, dhr.

T. Benschop, dhr. R. van den Berg, dhr. H. Dam, dhr. M. van Dam, dhr. T. van der Geer (en

mw. Y. Hoogendijk), dhr. N. Goossens, dhr. F. Groenhof, dhr. V. Houtgraaf, G.R. Hussem,

dhr. M. Jongebreur, dhr. A. Kaat, dhr. R. van der Panne, dhr. T. Philippi, dhr. P. Renken,

dhr. P. van Rijthoven, mw. S. Roosenboom, dhr. J. Sloof, mw. I. Tanis, mw. K. Varenhorst,

dhr. B. Wamsteker, mw. Werensteijn-Honingh

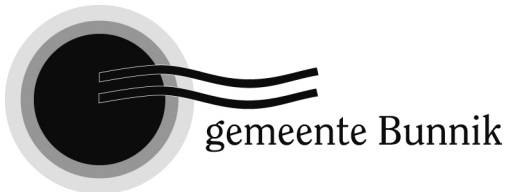
Korte samenvatting
bespreking

De voorzitter opent het Open Huis om 20.00 uur en heet iedereen welkom. Onderwerp is 'Aanbod RES U16'. Dit is een vervolgvergadering van de vergadering van 1 juli jl. Er hebben zich 25 insprekers aangemeld. Zij vraagt alle insprekers zich aan de drie minuten spreektijd te houden. In de raadsinformatienota van 26 augustus jl. staan de antwoorden op de vragen van de raadsleden. Deze is terug te vinden op de website. Zij leest het raadsbesluit voor.

De heer Van den Berg heeft een punt van orde. Drie minuten is te kort om dit complexe onderwerp te bespreken. Om die reden is de bijeenkomst in februari jl. ook uit de hand gelopen. Hij vraagt of dit anders kan.

De voorzitter merkt op dat de bijdrage van de heer Van den Berg aan de griffie is gezonden en de raadsleden hebben hier kennis van genomen en hebben het allen gelezen. Zij vraagt een samenvatting te geven van hetgeen hij heeft gemaïld.

De heer Van den Berg was geen principiële voor- of tegenstander van windmolens. Het is in creatief opzicht waardevol en kansrijk, maar ook nodig voor de mensen die het betreft. Als je hapjes neemt uit zonneweides, dan wordt het moeilijker het geheel als landschap te ervaren. Als daar specifiek windmolens worden geplaatst, wordt het plaatsen van campings of terrassen onmogelijk of minder leuk voor bezoekers. Hij heeft een kaartje toegevoegd om aan te geven welk gebied hij bedoelt. De werkgelegenheid die door recreatie ontstaat levert ook veel op. Bedrijven in de horeca of recreatiesector hebben een diverse werkvloer. Dat scheelt de gemeenschap niet alleen geld, maar levert ook sociale cohesie op. In de horeca is ook veel parttimewerk. Snel en flexibel werken kan enorm helpen om schulden te voorkomen. Hij gaat naar punt 5 en wijst erop om af te zien van de plaatsing van windmolens op de kruising tussen de Waterlinie en Limesbaan. Daar is er namelijk maar één van in Nederland. Er is op die plek in historisch opzicht veel gebeurd. Uniek is de neolithische revolutie die hier de klei bereikte op de stroombruggen van de Rijn: daar woonden mensen van de Swifterbantcultuur vele eeuwen naast de modernere Bandkeramiekers. Dat waren de eerste landbouwers. In het gevarieerde landschap hadden ze alles op korte afstand bij de hand en slechts

	langzaam en selectief werden elementen van het neolithische cultuurcomplex overgenomen. Door de trage voortgang van dit proces zitten er veel meer lagen dan elders in de grond van de overgang naar de jonge steentijd. De 12e-eeuwse kastelengordel Walburg getuigt van de strijd tussen de Friezen en de Franken en aangetoond is dat de Heuvelrug volstaat met grafheuvels en -resten van hele dorpen uit de ijzertijd. Het verhaal over de ruilverkaveling van de 12e-eeuwse cultuurlandschap is het overigens ook waard om te worden verteld. Het duurde vijftig jaar langer dan elders, onder meer vanwege de zorgvuldigheid, waarmee met het landschap zelf en het belang van de bezoekers werd omgegaan, zoals Malou Fraza van de Rijksuniversiteit Groningen beschrijft. De raad wordt aangespoord om op de zorgvuldige weg door te gaan. Het geheel aan geschiedenis dat hier tastbaar aanwezig is verdient eerder een museum dan een windmolen op de kruising tussen de Waterlinie en de Limesbaan. Het is niet meer dan logisch dat een petitie die over plaatsing van windmolens in dit gebied gaat, door mensen uit het hele land wordt ondertekend. De meeste deelnemers van de participatie kozen dan ook voor 0% wind en 100% zon. Er moet een ander plekje gevonden worden. Een mogelijkheid zou kunnen zijn om een fusie of samenwerking aan te gaan met gemeenten die wel windmolens kwijt kan. Er zijn geen vragen. <u>De heer Van der Panne</u> vertelt over de impact van windmolens op vogels, vleermuizen en insecten. Hij houdt het kort. Vogels kunnen sterven door windmolens doordat ze in botsing komen met wieken of de mast van de molen. Ook door luchtwervelingen achter de draaiende wieken raken vogels gewond of sterven zij. Naast barrièrevorming komt het ook voor dat vogels windmolens mijden en het leefgebied kleiner wordt. Het klopt dat katten meer vogelslachtoffers maken, maar dan gaat het om tuinvogels waarbij het gat snel is gevuld met nieuwe aanwas. Bij windmolens gaat het vooral om de meest kwetsbare vogels zoals roofvogels, uilen en trekvogels. Denk aan de onlangs vermoorde lammergier en zeearenden die uitgebreid in het nieuws zijn. Vorige week nog is een bioloog gevraagd om een spotting te verrichten in het zoekgebied van de gemeente Bunnik en zijn een zwarte ooievaar gezien, een wespandief, een havik, een sperwer en hedenmiddag nog een zwarte ooievaar. Deze zullen Bunnik mijden of in de gehaktmolen raken van P21. Iets waar GroenLinks landelijk gezien afstand van neemt. Het kan leiden tot 24% minder populatie. Botsingen met windmolens is een van de belangrijkste doodsoorzaken van vleermuizen. Een groot aantal hiervan is kwetsbaar of zelfs met uitsterven bedreigd. Tienduizenden dode vleermuizen worden aangetroffen onder windmolens tijdens de late zomer en de herfst. Waarschijnlijk verwarren ze windmolens met bomen. Iedereen kan het zelf meemaken in Houten waar deze genocide dagelijks plaatsvindt. De meeste vleesmuisdoden vallen in de periode van nagenoeg weinig wind en in de nazomer. Het is mogelijk om het aantal botsingen te verminderen door in die periode van het jaar de windmolens wat af te schalen. Om dit uit te voeren is medewerking nodig van de energiebedrijven. Het betekent een ingreep in hun besturing en daarmee verminderde opbrengsten. Dergelijke afspraken houden geen stand, zo bleek onlangs in Houten. Daarnaast als laatste zoeken migrerende vliegende insecten in grote zwermen hoge en snelle luchtstromen op. Zij laten zich vervoeren naar verre broedplaatsen en worden in deze tocht in grote getalen bij duizenden vermorzeld. Redt de vogels, vleermuizen en insecten. Volg de landelijke lijn van GroenLinks en plaats geen windmolens op land en schrap de Bunnikse zoekgebieden voor windenergie. De heer Hallo verzoekt de heer Van der Panne zijn tekst aan te leveren met
--	--

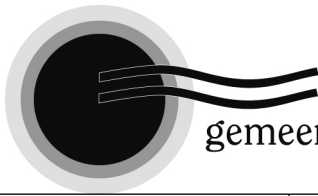
vermelding van de bronnen.

De heer Van der Panne zal hiervoor zorgdragen.

Mevrouw Tanis is lid van de werkgroep De Groene Driehoek. De Groene Driehoek maakt zich hard voor een evenwichtige inrichting van de Groene Driehoek. Dit maakt deel uit van een belangrijk natuurverbindingsgebied, gekenmerkt door een open-gesloten landschap met landgoed Rijnwijk, unieke griendbossen en agrarische bedrijven. De gemeente Zeist heeft binnen de RES de Groene Driehoek omschreven als A12-spoorzone en bepaalt dat deze zone voor Zeist een zoekgebied is voor megawindturbines met een tiphoogte van 241 meter en voor megazonnevelden. 241 meter is twee keer de Domtoren. De gemeente Zeist heeft weinig oog voor de nadelen die de inwoners van Odijk gaan ondervinden bij realisatie van die turbines en de zorgen die De Groene Driehoek hierover uit. Er is deelgenomen aan de kerngroep die in Zeist een gebiedsvisie zou opstellen voor de A12-spoorzone, die zij de Groene Driehoek blijft noemen. Toen werd duidelijk dat ze terecht waren gekomen in een totale schijnparticipatie. Na acht maanden vergaderen is niets bereikt en was er geen inspraak mogelijk. Deze kerngroep is twee weken geleden verlaten. Een verklaring is bijgevoegd. De Groene Driehoek neemt het klimaatprobleem uitermate serieus. Er is veel meer nodig dan het opwekken van duurzame energie. De gehele aanpak van de RES U16 is te eenzijdig en behelst een tunnelvisie. De gemeente wordt verzocht integraal aan de slag te gaan in het ontwikkelen van een aanpak in de RES U16 waarin het niet zo mag zijn dat deze plannen leiden tot gezondheidsschade bij haar burgers en verzwakking van de natuur waar versterking nodig is. Bunnik en Zeist moeten de zonneladder samen opgaan en de daarmee te bereiken energie moeten worden verwerkt in een RES-bod. Alle beschikbare daken, en dat zijn er echt heel veel, moeten worden benut. Verder moet de kleinschalige opwek van woningen meetellen in het RES-bod. Beide gemeenten moeten streven naar een megazonnegeluidswal langs de A12 die zorgt voor maximale energieopbrengst en vermindering van geluidsoverlast en fijnstof in het zo kwetsbare gebied dat de gemeente de A12-spoorzone noemt, maar de Groene Driehoek behelst. De gemeente Bunnik moet de gemeente Zeist sommen om te streven naar een megazonnegeluidswal en te stoppen met planvorming voor megawindturbines tegen de grens van Odijk. Dit moet worden geschrapt in het RES-bod. Zij moeten samen kiezen voor een integrale klimaat- en milieustrategie met als doel CO₂-neutraliteit. Eenzijdige aandacht voor duurzame energie gaat ten koste van mens en natuur. Voldoende beperking van schade door windturbines moet eigenlijk worden geregeld. Dat vloeit voort uit de recente uitspraak van het Europese Hof van Justitie. In de A12-spoorzone zijn geen windturbines te realiseren, volgens die uitspraak. Werkgroep De Groene Driehoek vraagt de gemeente binnen de RES U16 te pleiten voor onderzoek, inzet en stimuleren van innovatie en ontwikkelingen, het toepassen van kleinschalige windenergie, zon op de gevel, inzet van groene waterstof en groen gas, opslag van CO₂ ten behoeve van goed bodem- en bosbeheer en verbetering van de opslag energie. Het moet haar tot slot van het hart dat zij het betreurt het dat deze vergadering samenvalt met de vergadering in Zeist. Ook het toestaan van slechts drie minuten spreektijd is geen voorbeeld van goede participatie. Zij vraagt de gemeente morgen de eerste stap te zetten om met de gemeente Zeist af te spreken geen megawindturbines te plaatsen binnen de Groene Driehoek.

Er zijn geen vragen.

De heer Kaat fietste deze zomer met zijn familie door de Ardennen naar de Eifel. Het was een prachtig landschap met beneden een riviertje en boven de

boomtoppen, waar de tuinstoelen in de takken hingen. Die stoelen waren daar een maand ervoor in blijven hangen door overstromingen na stortregens die in geen model voor mogelijk werden gehouden en voor ruim 200 doden zorgden in een gebied waar alles goed op orde leek. Dat is klimaatverandering. Dat is het heden. Het is niet de toekomst. In de toekomst kan het nog veel erger worden als er niets wordt gedaan. Hij woont in de kern Bunnik, is zelfstandig ondernemer, en maakt zich zorgen over de toekomst van zijn kinderen en zorgen over de 1001 redenen om niets te doen. Omdat hij zich zorgen maakt, kiest hij er zelf als ondernemer bewust voor om in de duurzame sector te werken. Kijkend naar het aandeel schone energie, bungelt Nederland helaas onderaan de lijstjes in Europa. Nederland zit rond de schamele 14% duurzame energie. De rest is kolen, gas en olieproducten. Het moet in relatief korte tijd naar 100% om de klimaatverandering te zien te voorkomen. Sommige gemeenten doen van alles en hebben zonnenvelden of windparken en zitten hier ver boven. Maar niet Bunnik. Met een waardeloze 6% bungelt de gemeente onderaan het lijstje in Nederland. Gemeenten als Bunnik trekken de motivatie bij anderen weg. En dat terwijl Bunnik het relatief makkelijker heeft dan veel andere gemeenten. Het is een ruim opgezette gemeente met veel ruimte en geen energie slurpende industrie. Er zijn vele redenen gehoord waarom een windturbine of zonnepark niet zou moeten worden geplaatst. De algemene opmerkingen zijn: 'het zal wel los lopen met de klimaatverandering'. 'Met een kerncentrale kan het ook, maar dat mag niet van Greenpeace'. 'Ze moeten eerst maar de daken volleggen met panelen'. 'Andere landen doen niks'. Het is het makkelijke verhaal, maar hij kan het in drie minuten ontkrachten. Nieuwe windmolens zijn stil, hoeven geen knipperende lampjes meer te hebben, behoeven nauwelijks nog subsidie en produceren bijna continu schone energie. De A12 maakt veel meer herrie dan windmolens ooit zullen doen. Iedereen mag windmolens lelijk vinden en natuurlijk moet goed worden gekeken waar ze precies worden geplaatst en ingerichten. Echt lelijk, dat zijn de tuinstoelen die in de bomen hangen als beeld van de toekomst. De gemeente Bunnik is een relatief rijke gemeente met veel ruimte. Het kan toch niet zo zijn dat de oplossing over de schutting wordt gegooid naar andere gemeenten of landen. Hij hoopt dat de gemeente haar verantwoordelijkheid neemt en met een open blik kijkt naar de oplossingen die er kunnen zijn.

Er zijn geen vragen.

Mevrouw Werensteijn woont in nieuwbouwwijk Het Burgje in Odijk. Ze staat hedenavond hier met maar één doel en dat is erkenning voor de zorgen over mogelijke windmolens voor hun woningen. Sinds een jaar woont zij in de gemeente en ze wonen er prachtig. In de antwoorden op raadvragen over de onrust die is ontstaan omtrent windmolens, wordt beleidsmatig geantwoord dat men erover in gesprek blijft. Zij voelt geen erkenning voor de zorgen die de inwoners van die wijk zich maken. Voor haar gevoel worden ze weggezet als schreeuwende actievoerders die de onrust en zorgen voeden. Zij maakt zich zorgen over geluid, de slagschaduw en de omvang van een enorme windmolen die binnen een straal van 400 meter bij haar woning zou kunnen komen staan. Zij ziet de noodzaak in van de energietransitie. Zij heeft haar dak volgelegd met zonnepanelen, heeft een lucht-waterwarmtepomp aangeschaft. Een dergelijke windmolen vlak bij haar huis is een schrikbeeld. Ze krijgt steeds meer het idee dat er beleid gemaakt wordt dat erop is gericht hoe er windmolens kunnen komen. Inwoners die zich zorgen maken, krijgen maatregelen aangeboden om de overlast te beperken, maar deze maatregelen houden geen stand in de rechtbank. Dat geeft geen geruststelling. Het voelt als pappen en nathouden. Er lijken nu eenmaal windmolens te moeten komen, als het niet nu is dan wel over tien of twintig jaar. Het zou mooi zijn als de overheid met een minimumafstand

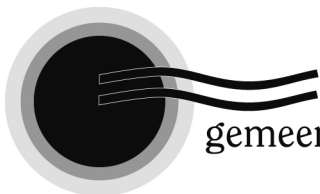
komt. Het zou ook mooi zijn als vanuit de lokale politiek meer erkenning wordt gegeven aan de mensen die zich zorgen maken. Nu voelt het alsof te veel aandacht uitgaat naar ondertekenaars van de petitie van buiten de gemeente, terwijl het moet gaan om de erkenning van de zorgen van de inwoners van de gemeente. Zij hoopt dat haar zorgen worden meegenomen als aan het einde van het jaar een start wordt gemaakt met een beleidskader voor windenergie in de gemeente.

Wethouder Heijmerink wijst erop dat in het raadsvoorstel staat dat er geen windmolen komt op 400 meter van Het Burgje. Het onderzoek behelst een locatie die twee kilometer van Het Burgje is verwijderd. Wellicht geeft dit enige geruststelling.

Mevrouw Werensteijn wil wijzen op de technische mogelijkheid van andere zoekgebieden ten behoeve van windmolens. Geopperd wordt om daar iets mee te doen en daarom staat ze hier.

De heer Wamsteker wil zijn zorgen uiten en vraagt voorzichtig om te gaan met de gemeente. Hij is geen tegenstander van windenergie, maar ziet liever geen windmolens nabij bewoond gebied, onder meer door de slaghoogte, geluidshinder, de laagfrequente trillingen etc. De gemeente Bunnik dient de juiste keuzes te maken in deze klimaatdiscussie en moet overheidsfalen voorkomen als men er na tien jaar achter komt dat er verkeerde keuzes zijn gemaakt. Er moeten geen windmolens nabij bewoond gebied in de gemeente Bunnik worden toegestaan. De gemeente is al ruimschoots geïnformeerd over de nadelige effecten van windmolens. Veel onderzoek heeft van alles uitgewezen over de gezondheid en de effecten die deze megaturbines hebben op mens en omgeving. Neem de juiste beslissing en investeer meer in zonne-energie. Dat is minder schadelijk voor de natuur en de gezondheid en milieu. Begin eerst met het leggen van daken van bedrijven en zorg dat er pas een vergunning voor de bouw van een bedrijfspand wordt verleend als de dakconstructie sterk genoeg wordt bevonden om de zonnepanelen te dragen. Leg woningen vol met panelen; de terugverdientijd in deze periode is veel korter dan tien jaar en daarmee zijn ze eenvoudiger terug te verdienen dan dure windmolens en leveren dus wel direct voordeel op voor inwoners van de gemeente. Windmolens zijn vaak gesubsidieerd en er wordt geen rekening gehouden met de vervangingsinvestering en de eventuele kosten van de opslag van windenergie ten tijde van windstille perioden. Dit laatste is een niet-efficiënte aangelegenheid. Windmolens en zonne-energie kunnen overigens best gecombineerd worden ingezet, echter, windmolens behoren op zee thuis, waarbij ze mens, natuur en milieu het minst tot last zijn. Daarmee houd je tevreden burgers. Voor de getallen van de U16 wordt verwezen naar zijn zienswijze. Om deze regio leefbaar te houden zal windenergie buiten de regio moeten worden geplaatst. Anderzijds moet men de eigen verantwoordelijkheid niet uit de weg gaan. Plaats windmolens op zee of in onbewoond gebied en investeer meer in zonne-energie door bijvoorbeeld het plan van het CDA ten uitvoer te brengen door een lang lint met zonnepanelen langs de snelweg A12 te plaatsen tot aan Veenendaal. Hier kan veel energie mee worden opgewekt. De verwachting is vergelijkbaar met zes tot acht windmolens of zelfs meer. Ook beperk je zo nadelige visuele effecten in vergelijking met de aantasting van het landschap met een windmolen. De raad wordt verzocht wakker te worden en de juiste keuzes te maken. Plaats geen windmolens in de gemeente maar kies voor zonne-energie.

Er zijn geen vragen.

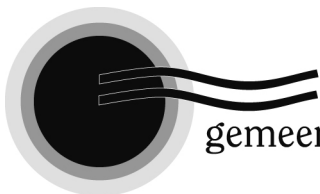
De heer Van der Geer en mevrouw Hoogendijk hebben oog voor de klimaatcrisis: ze hebben 48 zonnepanelen laten plaatsen op hun woning. Ze zijn niet tegen de windturbines, maar wel op een locatie waar ze geen gezondheidsschade, slagschaduw of geluidshinder veroorzaken. Er zijn twee aandachtspunten. Een belangrijke bouwsteen in deze RES gaat over actieve inspraak voor en draagvlak bij de inwoners in de U16-regio. Zij zijn daarom zeer ontevreden over het antwoord dat het CDA kreeg op de vraag naar de onrust in de gemeenschap. Het antwoord 'de gemeente gaat in gesprek, deelt informatie en verwerft inzicht' is absoluut niet hoe zij denken dat ook de makers van de RES vinden dat participatie ingevuld moet worden. Het is een technocratische benadering en hiermee creëert de gemeente geen draagvlak bij de burgers. Zij voelen zich onvoldoende gehoord. De raad dient de inwoners serieus te nemen en hen een directe stem te geven. Deze RES 1.0 gaat over de U16-regio. Echter, de gemeente Bunnik heeft een participatietraject opgestart met alleen de Kromme- Rijn-gemeenten. De gemeente Zeist valt hier niet onder, terwijl dit wel een grensgemeente is en zij nota bene wil besluiten om windturbines binnen 400 meter van Odijk te plaatsen. Zij vinden dat de gemeente Bunnik tegen dit voorgenomen besluit bezwaar moet maken bij de gemeente Zeist, omdat deze windturbines voor zeker 1400 inwoners van Odijk ernstige overlast zullen gaan zorgen. Zij kijken er tegenaan terwijl er nog geen windmolens op eigen grondgebied zijn geplaatst. Als de gemeente Zeist blijft vasthouden aan deze locatie als kansrijk gebied dan vragen zij aan de raad te bezien of er, dichtbij deze locatie, op grondgebied van de gemeente windturbines kunnen worden geplaatst, zodat zij de overlast hebben maar ook de molens alvast geplaatst hebben. Spreker vermoedt niet dat de gemeente Bunnik daar populair van wordt in Zeist.

Er zijn geen vragen.

Mevrouw Roosenboom komt uit Werkhoven en heeft D66 gestemd omdat die partij beloofde de klimaatcrisis aan te pakken en de burgers zich hierdoor geen zorgen hoefden te maken over de klimaatverandering die in de toekomst dreigt. Ze wil ook graag kinderen krijgen en hen een leven zonder zorgen kunnen geven. Zij vindt het Klimaatakkoord goed, maar ze wil vooral zeggen dat alles eraan is gedaan om klimaatverandering tegen te gaan. In Bunnik zijn hiervoor mogelijkheden en die moeten worden gebruikt. Daarom zou ze teleurgesteld zijn als er niet wordt gekozen om alles te doen wat gedaan kan worden.

Er zijn geen vragen.

De heer Philippi heeft begrepen dat in het kader van de RES de gemeente Bunnik en Zeist overwogen om windmolens dicht in de buurt van woningen te plaatsen. Het RIVM heeft een aantal jaar eerder aangegeven dat maar liefst 10% van de inwoners op 400 meter afstand ernstige hinder zal ondervinden van windmolens. Dat had betrekking op windmolens die toen nog veel lager waren. Die 10% is zijns inziens heftig. Recent onderzoek maakt duidelijk dat deze inschatting conservatief was. De verwachting is dat ruim 50% van de bewoners op 500 meter afstand slapeloze nachten zal krijgen. Bij de grote industriële windmolens van 250 meter hoogte zal dit wellicht meer zijn. Dat is nogal een aanslag op de gezondheid van veel mensen in Odijk, Bunnik en Zeist. Niet voor niets heeft de Raad van State de afgelopen maand de minimumafstand van 400 meter in Nederland van tafel geveegd. Als ze er eenmaal staan en ze meer overlast blijken te geven dan verwacht, is er niet zoveel meer aan te doen. Als voorbeeld wordt de gemeente Houten genomen die inmiddels door de rechter is teruggefloten. Hij wil voorkomen dat de bewoners de komende 15 tot 20 jaar met de overlast zitten. Met deze kennis begrijpt hij niet goed waarom deze grote

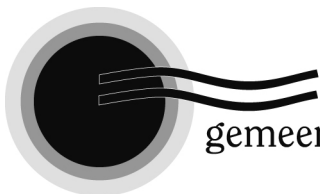
windturbines worden overwogen. Er is een reëel risico dat de gezondheid van een aanzienlijk deel van de inwoners ernstig wordt geschaad. Het is ook niet nodig om megawindmolens te plaatsen, want er zijn prima alternatieven. De Noordzee is een van de meest geschikte gebieden ter wereld voor wind op zee. Tot 2030 staat er 49 TWh per jaar gepland en dat wordt meer. In de jaren daarna zijn nog eens twintig zoekgebieden geselecteerd en komt daar nog eens 125 tot 320 TWh. Dat is meer dan drie keer het huidige stroomverbruik. Hij vraagt zich af waarom dan nog duurdere, inefficiënte, landschap en gezondheid aantastende windmolens op land worden overwogen. Die ruimte kan zoveel beter worden gebruikt. Uit SDE-subsidies blijkt dat al meer subsidie is aangevraagd voor dit doel. Met de drie zonnevelden die zijn goedgekeurd, is procentueel per inwoner als per oppervlakte al ruimschoots aan de verplichtingen voldaan.

Mevrouw Visser hoort zeggen dat drie zonnevelden zijn goedgekeurd. Welke zijn dat dan?

De heer Philippi heeft begrepen dat het een zonneveld is bij Houten en twee velden bij Werkhoven. Dat staat voor 35 GWh ofwel 0,1% van de 35 TWh. Hij kan een berekening toesturen.

De heer Houtgraaf woont in Bunnik en leest de tekst van zijn vrouw voor die zich ernstig zorgen maakt over de klimaatcrisis. In de gemeente Bunnik lijken de gevolgen die nu al te zien zijn in andere delen van de wereld, zoals overstromingen of intense hitte, heel ver weg. In de beschermde bubbel hier in Bunnik is het makkelijk het gevoel te hebben dat, ook als er niks wordt gedaan, het toch wel goed komt. De mensen hoeven zich niet aan te passen. Laat grote bedrijven er werk van maken om de klimaatdoelen te halen en als windturbines nodig zijn voor deze doelen, zet ze dan op zee, ver van ons af. Maar hij ziet het anders. De tijd dringt. De gevolgen gaan zich niet beperken tot plekken heel ver weg. Ook de eigen leefomgeving gaat de gevolgen van de klimaatcrisis voelen. Problemen met voedselvoorzieningen of migratie kunnen ook hier te voelen zijn. Het probleem kan niet langer worden afgeschoven, of vooruit worden geschoven. Er zijn bewezen technologieën die op korte termijn ingezet kunnen worden, ook hier in de gemeente Bunnik, die een verschil kunnen maken. Door deze technologieën in te zetten, nemen zij niet alleen de verantwoordelijkheid om bij te dragen aan oplossingen die mensen ver weg gaan helpen, maar wordt ook ingezet op de toekomstige leefbaarheid in de eigen gemeente. Bij bijna alles wat men doet zijn er voordelen en nadelen. Maar in zijn ogen wegen eventuele nadelen van windturbines in de buurt echt niet op tegen de voordelen op langere termijn. Hij vraagt zich af hoe de leefomgeving er over dertig jaar uitziet. Als alles mee zit, is het mogelijk dat de windturbines dan niet meer nodig zijn. En dat is prima: die kunnen dan zonder erg veel moeite weggehaald worden. Maar als we nu met z'n allen te weinig stappen nemen om klimaatverandering tegen te gaan, zal iedereen over dertig jaar de gevolgen daarvan niet zomaar kunnen omkeren. De maatschappij heeft echt alle bewezen technologieën nodig voor de energietransitie om de grootste kans te hebben dat de gevolgen van klimaatverandering kunnen worden beperkt. Streep nu de optie van windturbines op Bunniks grondgebied niet meteen weg. Houd de optie open en maak er echt werk van om, in combinatie met zonnepanelen, deze te realiseren. Natuurlijk moeten de zorgen van inwoners serieus genomen worden, maar daarbij tellen ook de meningen van inwoners die naar de toekomst kijken en die de deskundigen vertrouwen om de juiste technische kaders op te stellen.

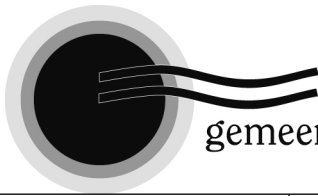
Er zijn geen vragen.

Mevrouw Van Alfen wil erbij stilstaan hoe belangrijk gezondheid is voor iedereen. Zij spreekt namens een grote groep mensen met een vergrote kans op gezondheidsklachten als de windturbines doorgang vinden. Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat bij de zoektocht naar vervangende energiebronnen, windenergie niet alleen zorgt voor profijt maar dat windturbines ook hinder veroorzaken bij de omwonenden. Volgens het Nederlands beleid en de WHO wordt hinder als een negatief effect gezien op de gezondheid. Gezondheid betekent niet alleen afwezigheid van ziekten, maar is ook een combinatie van compleet fysiek, mentaal en sociaal welbevinden. Door de grote verschillen in typen effecten is een relatie tussen geluid en gezondheid niet eenvoudig vast te leggen. Wel kan worden vastgesteld dat zich ernstige hinder kan voordoen, zoals slaapverstoring en leerachterstand bij kinderen. Hierover is voldoende wetenschappelijk bewijs dat het in relatie staat met geluidsbelasting, enig bewijs voor hartziekten en voor andere effecten is dat bewijs zeer beperkt. Dit is onderzocht door Van Kamp in 2018. De hinder is voor velen de oorzaak van verergering van gezondheidsklachten. Het kan worden opgesplitst in licht- en geluidshinder. Bij geluidshinder is laagfrequent geluid moeilijk te isoleren en te dempen en valt meer op als je de hogere frequenties wel gaat isoleren. Het is geluid dat door muren heen komt. 2,5% van de mensen kan het waarnemen. Maar ook voor mensen die het niet kunnen waarnemen, kan het veel effect hebben op het lichaam. Daarnaast zorgt de aerodynamische vorm van de turbinebladen voor invloed op de windstromen. Dit zijn onstabiele windstromen die ook andere geluiden kunnen versterken. Denk hierbij aan het geluid van de snelweg. Dit kan daardoor versterkt je slaapkamer binnen komen. Ze is benaderd door mensen die nu al slecht slapen en zich om deze effecten ernstige zorgen maken. Mensen met een hoge gevoeligheid voor geluid, zoals zij, kunnen zich afschermen door de vingers in de oren te doen of oordoppen te dragen, maar helaas werkt dat bij deze frequentie niet. Er ontstaat bij irritatie van het geluid een hyperfocus op het geluid. Omdat de windmolens constant aan staan zal het ook voor velen slapeloze nachten veroorzaken en dit veroorzaakt op zich weer andere gezondheidsklachten, zoals vatbaarder worden voor andere ziekten: vermoeidheid, slecht humeur, gebrek aan focus, stemmingsstoornissen, depressie, lager libido en angststoornissen. Ten aanzien van de lichthinder heeft de slagschaduw effect op de gezondheid. Ze heeft een broer met epilepsie en die kan niet tegen flitsend licht. Deze slagschaduw kan het verschil maken en invloed hebben op deze ziekte. Wettenschappelijk onderzoek onderschrijft dit ook van onder andere Van Kamp (2018) en Parera Ruiz (2017). Artikel 21 en 22 van de Grondwet wil ze vooral inzetten om te voorkomen dat de windturbines überhaupt worden geplaatst. Ze wil voorkomen dat er problemen ontstaan voor de volksgezondheid. Duurzaamheid gaat verder dan windturbines. Veel slimme mensen kunnen zorgen voor oplossingen om de wereld groener te maken. Haar wens is dat de wereld er straks beter uitziet, maar anderzijds dat de maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan, niet ten koste gaan van de gezondheid van de mensen.

Er zijn geen vragen

De heer Van Rijthoven woont aan de Achterdijk. Hij heeft vragen over de kosten-batenanalyse omtrent windmolens. Hij vraagt naar de productiekosten van een windmolen in termen van de realisatie, vervoer, opzetten en onderhoud. Wat zijn de kosten voor de gemeente, hoeveel CO₂ komt daarbij vrij en wat levert het op? Hij heeft voorheen gewoond in Houten en daar zijn windmolens geplaatst langs het kanaal. Die staan vaak stil vanwege de problemen die eerder zijn benoemd door de vorige sprekers. In Nieuwegein zijn

gemeente Bunnik

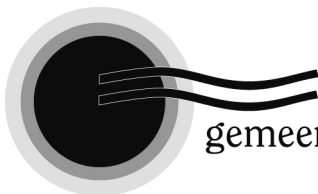
windmolens langs de snelweg geplaatst. Persoonlijk vindt hij dat een betere locatie. Er is daar toch al geluidsoverlast. De andere punten zijn al benoemd.

Er zijn geen vragen.

De heer Sloof vraagt of de ambitie van de gemeente reëel is. De dertig RES-gebieden mikken op 35 TWh in 2030. Dat is 1,7 TWh per regio. Bunnik is qua grondoppervlakte en qua inwoners relatief klein met circa 17.000 inwoners. Dat is niet meer dan 1,75% van de U16. Gevraagd wordt waarom de gemeente Bunnik 1,8 TWh moet aanbieden. Datzelfde geldt voor het aanbod met de zonneparken. Dat gaat ver boven een evenredige bijdrage. Berekeningen hierover kunnen worden overlegd. Het aantal zonnepanelen op particuliere woningen stijgt jaarlijks exponentieel. Waar het nog aan schort zijn initiatieven om bij elk bouwplan te eisen dat zonne-energieopwekking wordt opgenomen. Daar ligt nog een uitdaging voor de RES. Volgens TNO is er nog voor 44.000 MWh aan plaatsingsmogelijkheden van zonnepanelen in de gemeente Bunnik. Vervolgens is de bescherming van de leefomgeving aan de orde. Hij vraagt hoe kan worden overwogen om molens met een tophoogte van 260 meter te plaatsen op circa 800 meter van woningen. Het mooie Kromme Rijngebied kan maar één keer goed worden verpest. Daarna komt het zeker vijftien jaar niet meer goed, totdat de technieken van vandaag zijn achterhaald en afgeschreven. Hij verwijst naar het gebouw Westraven van Rijkswaterstaat langs de A12. Dat gebouw van 23 verdiepingen is 85 meter hoog. De windmolens die de RES-gemeenten willen plaatsen, zijn driemaal zo hoog. Tot slot wijst hij op de zorg voor de gezondheid. Hij verwijst naar de brief van de staatssecretaris van EZK d.d. 14 juli jl. en met name pagina's 5 en 6. Hij citeert: "Er is in de afgelopen periode veel aandacht uitgegaan naar de mogelijke gezondheidseffecten van windturbines door geluid en slagschaduw. Ik heb begrip voor deze zorgen. De recente uitspraak van de Raad van State versterkt de aandacht hiervoor alleen maar. De kennisbasis rondom de gezondheidseffecten van windenergie op land moet up-to-date zijn." Recent is opdracht gegeven de kennisbasis up-to-date te maken in samenhang met de inrichting van een expertisepunt 'windenergie en gezondheid'. Naar verwachting is deze verkenning eind 2021 beschikbaar. Het is volgens hem derhalve onverantwoord om besluiten te nemen over het plaatsen van windmolens zonder up-to-date informatie. Hoe hoog de ambities ook mogen zijn, de gezondheid van de inwoners staat voorop. De problematiek schuilt vooral in de opslag van energie voor zonnearme perioden. Daar leest hij weinig over. Windmolens vindt hij zeer ongewenst. De kiezers moeten voor 16 maart 2022 volledig worden geïnformeerd.

Mevrouw Varenhorst heeft begrepen dat een aantal mensen wordt afgekap op drie minuten. De griffier heeft evenwel vijf minuten spreektijd toegezegd. In de stukken stond het verhaal van iemand die bang is voor gezondheidsproblemen. Ze hoopt dat de gemeenteraad vatbaar is voor menselijke maat zoals verwoord in het anonieme stuk. Ze hoopt dat de gemeenteraad doet waarvoor hij is gekozen: de belangen van de kiezers en bezorgde burgers behartigen. De provincie Utrecht wil dat gemeenten zich voortaan meer gaan richten op nieuwe windmolens dan op nieuwe zonnepanelen. Dat staat in een onlangs door Provinciale Staten aangenomen motie van GroenLinks. De provincie wil zich in de toekomst meer mengen in de discussies rondom zoeklocaties in de RES. Dit betekent concreet dat de provincie zich met de keuzes van de raad wil gaan bemoeien. Met de motie is ook aangenomen dat de ene gemeente voor de tekorten van de

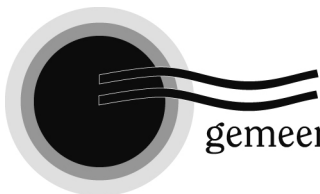
andere opdraait. Of het nu Zeist, Bunnik, Woerden of Nederweert is, wethouders moeten aan de opgave voldoen, anders legt de provincie ze dit

dwingend op, zo roept men steeds in de raadzaalen en in de media. Deze motie versterkt de angst: als wij het niet doen, dan doet de provincie het wel. Er is geen keus. Dit heet framing. De provincie zet de bestuurder zorgvuldig een bril op, waardoor de raad, bewust dan wel onbewust, de werkelijkheid anders ziet. Dat de gemeente een autonoom orgaan is en wel degelijk iets te kiezen heeft, blijft daarmee volledig buiten beeld. Om drie redenen heeft de provincie geen rechtsmiddelen om in te grijpen. 1. Zowel in het Klimaatakkoord als het Nationaal Programma RES is te lezen dat een provincie alleen mag ingrijpen wanneer niet aan de opgave is voldaan of wanneer gemeenten niet meewerken aan het doen van een opgave. Dat is uitsluitend in het ultieme geval. Maar, de totale opgave is al ruimschoots gehaald en aan de SDE-subsidie tot 2030 zit een plafond van 35 TWh. Inmiddels is 34 TWh vergund binnen de SDE, dus veel ruimte voor plannen is er niet meer. Ook doet iedere gemeente haar best en werkt mee, gemeenten die weigeren zijn er niet of nauwelijks en de provincie staat dus met lege handen. 2. De eerdergenoemde motie versterkt niet alleen angst bij bestuurders, maar negeert ook de uitspraak van de Raad van State. Deze uitspraak is gericht op het beschermen van de volksgezondheid en het milieu: het is een Europees burgerrecht. Tot voor kort negeerde de Raad van State stelselmatig deze, ook voor Nederland bindende wetgeving. Daardoor staan in Nederland windmolens absurd dicht bij woningen, terwijl de Europese norm tien maal de tiphoogte is. Tot tien jaar terug was een fatsoenlijke MER vereist met betrekking tot de gevolgen van deze industriële windturbines. Door de uitspraak van de Raad van State staat dit nu gelukkig weer op de agenda. 3. De gedeputeerde van de provincie Utrecht is bang dat hij de grip op gemeenten verliest. Wat hij met de motie wil kan niet: ja, er is een gezamenlijke opgave, en nee, de ene gemeente draait niet op voor de tekorten van de andere. Aan alle kanten walst de provincie over de autonomie van gemeenten heen. Dat heet in het jargon onbehoorlijk bestuur. Burgerrechten worden genegeerd. Maar de raad heeft een keuze, de raad kan kiezen voor de inwoners. De raad is verantwoordelijk voor de gezondheid van mede-inwoners en de gemeenteraad heeft met het voorzorgsprincipe rekening te houden. Deze plannen hebben verstrekende gevolgen. Niet zonder reden hebben 27 actie- en natuurgroepen zich verenigd en in korte tijd 50.000 handtekeningen in de provincie Utrecht verzameld tegen de plannen voor het inzetten van megawindturbines. Met het zaaien van angst en het spelen van machtsspelletjes door de provincie, laat de raad zich ten onrechte intimideren. Ze citeert uit het rapport Handreiking RES van de Nederlandse Vereniging voor Rekenkamers en Rekenkamercommissies: "Op het regionale niveau van de RES functioneren geen bestuurlijke organen die democratisch zijn gelegitimeerd. Ook is er vooralsnog geen wettelijke grondslag voor de RES-regio's. Er is daarom geen aansprakelijkheid bij gemeenten en provincies voor het halen van de doelstelling van 35 TWh. Een RES krijgt pas juridische status bij de verankering in het instrumentarium van de Omgevingswet." Het gaat hier louter om politieke afspraken tussen grootverdieners aan de klimaattafels waar burgerorganisaties werden geweigerd en waar burgers in het hele proces mosterd na de maaltijd zijn. Andere goede plannen en betere ideeën dan wind op land werden terzijde geschoven. De provincie heeft geen wettelijke basis waarop zij kan ingrijpen bij gemeenten. Gaat de provincie verder op deze voet en sluit de gemeente zich aan bij dit dossier ondanks de uitspraak van de Raad van State, dan negeert de gemeente niet alleen de Grondwet maar wordt ook actief meegewerkt aan het aanbrengen van schade aan de leefbare omgeving en de gezondheid van de inwoners.

Er zijn geen vragen.

De heer Jongebreur ziet dat 25 belangstellenden aanwezig zijn. Dat valt in het

niet bij de 160 insprekers bij de gemeente Amsterdam tegen windturbines nabij IJburg. Procentueel gezien vertegenwoordigen de 25 belangstellenden hier in de gemeenteraad van Bunnik evenwel een vertienvoudiging van het aantal insprekers bij de gemeenteraad van Amsterdam. Ook een petitie met ruim 3000 handtekeningen is niet zomaar aan de kant te leggen. Het onderwerp 'Windturbines' leeft binnen de gemeente. Het is een beeld dat door heel Nederland is te zien en dat is jammer. Er moet anders worden omgegaan met energiebehoefte. Fossiele brandstoffen zijn eindig en er kan worden gekeken naar andere oplossingen. Energie uit zon, de grond en misschien is energie uit Frankrijk, afkomstig van kerncentrales, zo slecht nog niet. Hij laat graag een betere wereld na aan zijn kinderen, maar dat gebeurt nu niet. Met de RES heeft de gemeente de opdracht gekregen van het rijk om 'zogenoemd' te luisteren naar de burgers. Daarvoor is een onderlegger vastgesteld die uitgaat van bewezen methodes om energie op te wekken. Hij kijkt uit naar de plannen die in 2030 en 2050 gerealiseerd moeten zijn. In het najaar van 2020 plofte een digitale enquête op de mat. Het ging niet over de vraag of, maar waar de windturbines moesten komen. Een nuloptie was niet mogelijk. Andere opties, geothermie, waren niet aan de orde. Het werden zonnevelden en windturbines. In januari kon hierover worden gesproken tijdens de onlinebijeenkomst met belanghebbenden. Dit betekende dat burgers tegenover professionele exploitanten van windmolens werden gezet en zonder emotie mochten uitleggen waarom zij zich zorgen maakten. Daarop volgde burgerparticipatieavonden. De duurzaamheidswethouders openden in maart de teamavonden en in groepen werd gekeken naar welke gebieden geschikt waren. De Bunnikers vonden Bunnik ongeschikt en Wijk bij Duurstede extreem geschikt. De Wijkenaren vonden de omgeving van Bunnik geschikt. Dit heeft de inwoners pijn gedaan. In de gemeenteraad neemt een fractievoorzitter zitting die werkzaam is voor een windmolenexploitant. En er is een wethouder die alleen mensen denkt te kennen die voor of tegen windmolens zijn. Hij bedankt voor het feit dat hij zijn stem heeft mogen laten horen en hoopt dat de raadsleden luisteren.

Er zijn geen vragen.

De heer Renken woont in Bunnik en is tegen windmolens. Er zijn rendabelere alternatieven. Ten tweede leveren windmolens ernstige hinder voor omwonenden op. Hij is in de Flevopolder opgegroeid. Het oostelijke deel van de polder waar hij woonde was windluw. Het is niet rendabel om daar windmolens te plaatsen. In 2002 zijn er toch molens geplaatst. In 2012 zijn die molens vervangen en binnenkort worden ze nogmaals vervangen. Elke keer is daar subsidie voor nodig om ze rendabel te krijgen. Het voordeel van windmolens is dat, als ze eenmaal draaien, ze energie opleveren zonder gebruik te maken van fossiele brandstoffen. Er zitten ook nadelen aan windmolens. Volgens een RIVM-publicatie van 22 juli 2015 zal naar verwachting 8% tot 9% van de omwonenden ernstige hinder ondervinden als het geluidsniveau op de norm ligt. Als 8% tot 9% al ernstige hinder ondervindt vraagt hij zich af hoeveel omwonenden dan gewone of gematigde hinder ondervinden. Het aantal woningen zal de komende jaren alleen maar toenemen en de concurrentie met de vrije ruimte wordt groter. Hij vreest dat het totaal aantal omwonenden met hinder of ernstige hinder daardoor nog verder zal toenemen. Ook doordat de hinder toeneemt naarmate de windmolens hoger worden. Het RIVM is in juli 2021 naar buiten gekomen met de strategie over "Gezondheidseffecten van windturbinegeluid". Voor het meten van geluid wordt als norm gehanteerd het jaargemiddelde geluidsniveau over een etmaal c.q. nacht op een bepaalde locatie. Hij vraagt waarom met een gemiddelde over een jaar wordt gerekend. Is dat om feitelijke overlastproblemen te verdoezelen? Op andere plaatsen waar

geluid kan hinderen wordt er heel anders naar gekeken: voor de horeca is de norm voor geluid een maximaantal dB(A) en dat wordt niet gemiddeld. Voor warmtepompen geldt ook een maximaantal dB(A) zonder dat er wordt gemiddeld over een heel jaar. Hij constateert dat bij het vaststellen van de geluidsnormen voor windmolens gebruik gemaakt is van wensdenken. Daarbij is de norm zodanig opgesteld dat er toch een door sommigen gewenst aantal windmolens geplaatst kan worden. De omwonenden zijn de dupe; ze hebben wel hinder. Als de keuze aan hem is, zou hij kiezen voor zonnepanelen. Die zijn rendabel en worden steeds rendabeler. Ze zijn zowel kleinschalig (op daken) en grootschalig (zonneweides) in te zetten en ze geven weinig overlast. Zonnepanelen kan je zelfs op schapenweides exploiteren omdat het gras prima kan groeien als je daar bij de installatie rekening mee houdt. Zonnepanelen zijn een veel beter alternatief om benodigde groene energie op te wekken.

Er zijn geen vragen.

De heer Groenhof is als inwoner van Bunnik bezorgd over de globale klimaatproblemen en raakte in 2020 betrokken bij de plannen van de energietransitie. Er waren prima informatieavonden over het isoleren van woningen en van het gas af. Helaas werd het gevolgd door een niet-objectieve sturende enquête en zogenaamde participatieavonden over zonenergie en windmolens. Wel bleek dat ruim 93% van de deelnemende inwoners uit Bunnik aan de inspraakavonden tegen de windmolens in Bunnik is. Er was en er is nog steeds geen enkele onderbouwing dat 250 meter hoge windmolens nodig zijn, nota bene in een windluw gebied. Wel is er wetenschappelijke onderbouwing en praktische ervaringen dat windmolens schade aanrichten. Dat betekent gezondheidsschade voor mens en dier, inclusief beschermde dieren, landschapsschade, milieuschade, effecten op woon- en leefgenot en waardedaling van de woningen. Ook blijkt dat windmolens werken als geluidsversterker van verkeer. Dus geluid van bijvoorbeeld verkeer gaat versterkt of zelfs verdubbeld het dorp in. De grotere windmolens geven meer lawaai en meer laagfrequente trillingen dan de kleinere windmolens. Qua gezondheid kunnen zich problemen voordoen op het gebied van gehoor, hersenen en hartweefsel. De gevolgen zijn gezondheids- en vermoeidheidsklachten, stress, hartklachten en concentratieproblemen. Zeer aangrijpend is de angst van mensen uit Bunnik die vertelden zeer gevoelig te zijn voor de continue angst (dus ook 's nachts) dat hun gezondheid wordt aangetast in deze nog rustige omgeving. Hij verwijst verder naar de anonieme inzending waarvan hij hoopt dat de griffier deze wil voorlezen. Windmolens horen niet bij woningen en in het natuurlijk landschap. Beter is het deze op zee te plaatsen. Op veel plekken ervaren mensen enorme overlast door windmolens. Windmolens plaatsen bij iedere gemeente is niet duurzaam en efficiënt. Meer dan 1000 ton aan materialen, de wieken en aanleg van infrastructuur is nodig voor de vervaardiging ervan. Verder worden circa 15 metalen waaronder lood, koper, ijzer, nikkel, aluminium, kobalt en zeldzame metalen als neodymium en dysprosium uit China gebruikt, waarbij de grond en het water worden vervuild. Dieren nemen trillingen zoals LFT en elektromagnetische trillingen waar als een waarschuwing. Ze vluchten weg. In Bunnik zijn veel beschermde dieren: dassen, otters, uilen, wespandief, ooievaars, havik, sperwers en vleermuizen. Windmolens kosten miljarden insecten het leven. Bunnik ligt in een groen karakteristiek landschap, zonder hoogbouw en met natuur, rivier en landerijen. Dit moet niet worden verpest door lawaaiige 250 meter hoge kolossen met ronddraaiende wieken. Er was geen correcte participatie voor bewoners, maar een voorgekookt dwingend toneelstuk waar mensen geen mening of input konden geven over windmolens. Ze konden alleen stemmen waar de windmolens moesten worden geplaatst. Participeren

zou de pijn verzachten, maar men kon profiteren van winst. Dat was 2,1% per jaar over de afgelopen vijf jaar. Zelfs bij 4% is dat bij alle genoemde risico's en problemen voor vijf dubbeltjes per nacht, terwijl de waarde van de woning daalt. Er is een meerderheid tegen het plaatsen van windmolens in Bunnik. Zie daarvoor de inspraakavonden en zie de petitie. Loop rond en vraag de mensen in de straat. Daarom roept hij op om te stoppen met de plannen voor het zoeken naar geschikte plekken voor windmolens en op te komen voor de belangen, gezondheid en leefomgeving van de burgers in Bunnik, zeker ook die van de jeugd. Als afsluiting de oplossing: Bunnik al kan voldoen aan het RES-aanbod van 0.056 TWh:

- met alleen het zonneveldenaanbod van 53 ha;
- met alleen zon op daken;
- een plan voor linten met zonnepanelen langs de A12.

Windmolens zijn in zijn optiek niet nodig om het doel te bereiken. De hele berekening kan worden toegelicht.

De voorzitter geeft aan dat dit aan de griffier kan worden gemaild.

Er zijn geen vragen.

De heer Van Asperen woont sinds 1974 in Odijk. In de loop der jaren is hij politiek actief geworden voor de VVD en later De Liberalen als fractie-assistent en heeft diverse bestuursfuncties bekleed. Hij heeft een sterke band met het dorp en heeft zich vroegtijdig aangesloten bij de actiegroep Stop Windmolens Bunnik. De mooie omgeving rond Bunnik mag visueel en qua geluid niet worden aangetast door grote windturbines. Hij heeft niets tegen windturbines en vindt het een prachtig staaltje van techniek en nuttig en noodzakelijk in de toekomst, maar niet in Bunnik. Die techniek van stroomopwekking is nog niet volmaakt. Houd je aan de menselijke maat en doe geen overhaaste dingen zonder er eerst goed over te hebben nagedacht. Hij vraagt of bij het onderzoek binnen de RES niet te veel wordt uitgegaan van de gewenste energieopwekking en er niet of nauwelijks wordt gekeken naar de gevolgen van het gezondheidsrisico als gevolg van onder meer geluidsoverlast. Dat risico kan niet worden gebagatelliseerd. Hij vraagt zich af of de ingebrachte argumenten tegen turbines wel binnenkomen. Er zijn vanuit de RES doelen gesteld zonder echte inspraak. Windturbines leveren de meeste stroom op. Dat lijkt de reden dat alles op alles wordt gezet om dit voor elkaar te krijgen. Zo nodig wordt getracht dit door te drukken. Hij stelt voor andere alternatieve mogelijkheden te onderzoeken en de inwoners meer inhoudelijk te betrekken bij het probleem. Met een drone boven de gemeente kan men zien dat het plaatsen van windturbines geen adequate oplossing kan zijn. Zijn politieke partij steunt hoge windturbines niet en daar blijft het niet bij. Meer dan 3000 maal is de petitie tegen windmolens getekend. Dit massale nee zou voldoende moeten zijn om er nog eens diep over na te denken.

Er zijn geen vragen.

De heer Bakker woont nog niet zo lang in Bunnik. Hij woont in een nieuwbouwwoning in Het Burgje en kreeg in 2020 lucht van de plannen voor windmolens. Hij is zich meer gaan verdiepen in windmolens en vraagt zich af of het wel mogelijk is dat de gemeente het ondanks de vele negatieve effecten toch als een serieuze optie ziet. De molen komt te staan op 400 meter afstand van zijn woning. Hij vroeg zich af of zijn kinderen hier zouden kunnen opgroeien. De participatieavonden zijn bezocht en dat vond hij Jiskefet-achtig. Er werden veel vragen gesteld maar die werden voor kennisgeving aangenomen. Mensen met kritiek werden gemutet. Dat is geen participatie,

maar het negeren van mensen. In april heeft hij gesproken met mevrouw Verhoef van P21 en dat was fijn.

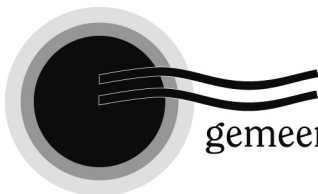
De voorzitter vraagt hier niet op in te gaan. Dit onderwerp staat momenteel niet ter discussie.

De heer Bakker wilde het daar ook niet over hebben.

De tegenstanders van windturbines hebben valide argumenten. Hij is niet tegen windturbines, maar nabij woonwijken is het een slecht idee. Op 30 juni jl. heeft de Raad van State uitspraak gedaan over de besluitvorming. Advocaat Peter de Lange wordt geciteerd: "De stelling dat windturbines per definitie duurzaam zijn en goed voor mens en milieu, is met deze uitspraak volledig op losse schroeven komen te staan. Nederland blijkt welbeschouwd belangrijke en duidelijke Europese afspraken te vertragen. Zaken zijn niet nageleefd. De effectieve rechtsbescherming van de burger is daarmee lange tijd eigenlijk een wassen neus geweest." Deze uitspraak is een opmaat om aan die praktijken een einde te maken. Het stellen van vragen op dit onderdeel acht de Afdeling niet noodzakelijk nu het nevenarrest ter zake duidelijk is. Hij roept de raadsleden op te stemmen tegen de komst van windturbines nabij een woonwijk en te luisteren naar de tegenhangers van windturbines. Kijk naar alternatieven en zorg goed voor de inwoners van de gemeente Bunnik. Zorg dat ze niet ziek worden en niet in financiële problemen raken en zorg dat ze met plezier blijven wonen in Bunnik. In plaats van tegenstanders tegen elkaar op te zetten is het belangrijk om gemeenschappelijke belangen te vinden. Eén ervan is de opwekking van duurzame energie en dat kan ook zonder megawindturbines vlakbij woonwijken met alle risico's van dien.

Er zijn geen vragen.

De heer Benschop heeft twee jaar geleden een woning gekocht in Odijk en daar bovenop veel geld in het huis geïnvesteerd om zijn droomhuis ook daadwerkelijk te realiseren. Toen hij hoorde dat de gemeente overweegt windturbines te plaatsen in de directe omgeving van Odijk raakten hij en vele anderen in Odijk licht in paniek. De stemming sloeg helemaal om toen bekend werd dat het om windturbines gaat met een beoogde piekhoogte van maar liefst 265 meter, tweeëneenhalf keer zo hoog als de Domtoren in Utrecht en soms zelfs op een afstand van slechts 400 meter van een woonwijk. Windturbines met dergelijke reusachtige afmetingen staan op zeer gespannen voet met waarom mensen bewust kiezen voor een huis in Odijk, die prachtige plek aan de rand van een rustig dorp. Hij vraagt zich af wat dit betekent voor de waarde van zijn woning als er dergelijke enorme windturbines naast de woonwijk worden gebouwd. Hij wil ze niet in de achtertuin en gezien de toenemende aversie tegen megaturbines nabij woonwijken zullen ook volgende bewoners van Odijk geen windturbines wensen in de achtertuin. In december 2019 is door de Vrije Universiteit en Universiteit van Amsterdam onderzoek gedaan naar het effect van de bouw van windturbines op woningprijzen van nabij gelegen woningen. De resultaten van dit onderzoek laten zien dat de bouw van windturbines leidt tot een significante waardedaling van woningen in een straal van 2 kilometer rond de gebouwde windturbine. Enkele resultaten van dit onderzoek. Uit de resultaten blijkt een significant negatief effect tussen de woningprijs en de afstand van de woning tot de windturbine. Ondanks dat windturbines tussen 2011 en 2019 gemiddeld een stuk kleiner zijn uitgevoerd dan de windturbines waar momenteel over wordt gesproken, daalde in deze periode de waarde van woningen binnen een straal van 500 meter van een windturbine met gemiddeld 9,5%. Daarnaast blijkt uit de resultaten dat de hoogtemaat van een windturbine de overlast bepaalt die deze windturbine met

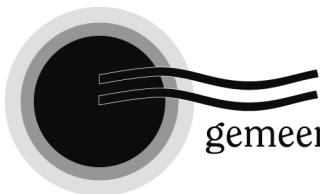
zich meebrengt voor omwonenden. Zo is er aangetoond dat woningprijzen in een straal van 2 kilometer rond een windturbine van gemiddeld 100 meter hoogte met gemiddeld 2,5% dalen en dat woningprijzen in een straal van 2 kilometer rond een windturbine van gemiddeld 175 meter hoogte gemiddeld 5% in waarde dalen. Als je dit effect doortrekt naar windturbines van maar liefst 260 meter hoogte binnen een straal van niet 2 kilometer, maar 500 meter, dan ligt het voor de hand dat dergelijke windturbines kunnen leiden tot een waardevermindering van woningen van wellicht 10% tot 15%. Nu wordt er gezegd dat ook directe omwonenden zullen meeprofiten van de baten van windturbines. Maar in de praktijk is te zien dat deze compensatie vanuit de overheid erg tegenvalt. Er ontstaat een juridische discussie over wat de precieze waardedaling van de woning is na de bouw van een nabijgelegen windturbine. En als er wordt gecompenseerd, dan komt vanaf 2022 de eerste 4% daling van de totale woningwaarde voor eigen risico van de gedupeerde bewoner. Dit voelt als een dubbele sanctie. Ten eerste wordt de bewoner geconfronteerd met de ongewenste bouw van een nabij gelegen windturbine, daarnaast raakt deze financieel gedupeerd door waardeverlies van de woning en een zeer beperkte compensatieregeling hiervoor. Hij ziet veel onrust en onvrede ontstaan in het dorp. Mensen praten erover en het laat keer op keer een negatief sentiment achter. Hij ziet chaotische participatieavonden waar veel inwoners uit Odijk en buurgemeenten met vragen, onzekerheid en onbegrip zijn achtergebleven. Hij ziet een relatie en vertrouwensband tussen de gemeente en inwoners die onder invloed van dit onderwerp onder druk komt te staan. Zijn vraag aan de gemeenteraad is om de ogen te openen voor de enorme financiële gevolgen voor inwoners van Odijk en buurgemeenten die gepaard gaan met de potentiële bouw van windturbines en daarnaast zichzelf af te vragen hoever de onvrede onder inwoners ten aanzien van dit onderwerp te laten toenemen en ten koste laten te gaan van de band met de inwoners.

Er zijn geen vragen.

De heer Baart de la Faille is inwoner van Bunnik, maar spreekt als fysisch-audioloog. Hij is betrokken geraakt bij de evaluatie van Windpark N33 in Groningen en wil de gemeenteraad graag deelgenoot maken van de ernstige klachten van omwonenden en het procedurele en juridisch doolhof waar zij, samen met de gemeente, in terecht zijn gekomen. Hij hoopt van harte dat daarmee een herhaling in Bunnik vermeden kan worden. Hij presenteert tijdens de vergadering de eerste audiologische evaluatiegegevens van lokale geluidsmetingen en daarmee toont hij aan dat windmolens, ook op afstand, tot gezondheidsschade leiden.

Les 1: Zorg voor een normering die representatief is voor de werkelijke overlast. Het verhaal gaat niet over bromtonen: het algehele geluidsniveau is onvoldoende genormeerd om gezondheidsproblemen te voorkomen. Deze audiologische analyse is gericht op gezondheidseffecten, met name slaapverstoring. Er is onderzocht hoe vaak slaapverstorende geluidsniveaus optreden. In de figuur is het verloop van de nachtelijke geluidmaxima op 500 meter afstand van één windmolen, gecorrigeerd voor het achtergrondgeluid. In een kleine maand zijn er op vijf dagen relatief hoge geluidsniveaus. Dit illustreert duidelijk dat de norm, gebaseerd op een jaargemiddelde, weinig zeggingskracht heeft. Ook al blijft het

jaargemiddelde onder de nachtnorm van 41 dB(A), naast rustige dagen blijven er vele over met aanzienlijke en slaapverstorende geluidsniveaus. Uit onderzoek blijkt dat hinderbeleving sterk beïnvloed wordt door factoren die niets met geluid te maken hebben zoals: onvrede over landschappelijke lelijkheid, slagschaduw en vooral frustraties over het democratisch proces. Dit geheel wordt ook wel aangeduid als het 'nocebo-effect'. Diverse onderzoeken wijzen uit dat de totale

hinderbeleving van windturbines ongeveer gelijk is aan verkeerslawaaï dat 17 dB(A) sterker is dan de windturbine. Uit dergelijk, door het RIVM gevalideerd, psychofysisch laboratoriumonderzoek waarbij nocebo-factoren kunnen worden uitgesloten, blijkt dat windturbinegeluid 8 dB(A) luider wordt ervaren dan bijvoorbeeld verkeerslawaaï. Dit heeft te maken met het laagfrequente karakter, en het sterk wisselende en gemoduleerde geluidsniveau. In de figuur wordt de totale hinder vergeleken met de puur auditieve hinder. Het is als een sirene, een (zwak) niveau van 42 dB(A) heeft de alarmerende hinderbeleving van verkeersgeluid van 50 dB(A).

Les 2: Goede democratische besluitvorming en eventueel burgerparticipatie in windturbines kan veel hinder wegnemen. Er blijft echter een aanzienlijke auditieve hinderfactor die niet 'afgekocht' kan worden. Om inzicht te krijgen in het zuiver auditieve hinderniveau van windturbines met een equivalent hinderniveau zijn de meetwaarden met 8 dB(A) verhoogd. De grafiek geeft verticaal de hinderwaarde in dB(A) en horizontaal het percentage nachten waarop deze voorkomen. Hieruit blijkt dat op 500 meter in 40% van de nachten een ernstig hinderniveau van 50 dB(A) voorkomt gedurende minimaal een uur. Op 1 kilometer komt hetzelfde hinderniveau eens in de vijf dagen voor

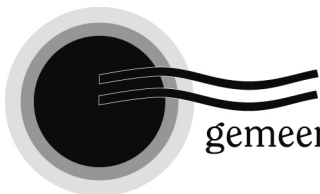
Les 3: Industriële windturbines hebben zelfs op tienmaal tiphoogte van 2 kilometer nog negatieve gezondheidseffecten. Conclusie: niets doen in de klimaatcrisis is geen optie, windturbines in dichtbevolkte gebieden evenmin.

Er zijn geen vragen.

De heer Goossens vreest dat de gemeente Bunnik indirect haar keuze al heeft gemaakt wat blijkt uit haar houding om de inspraakavond van 16 september te vervroegen naar hedenavond, waardoor inspraak van belanghebbenden bij een andere gemeente niet mogelijk is. De vooringenomenheid van de gemeente over het plaatsen van windmolens blijkt al uit de enquête van oktober 2020. Deze enquête is suggestief met gesloten en sturende vragen. In het onderzoek bleek het niet hebben van windmolens in de gemeente niet tot de antwoordmogelijkheden te behoren, om vervolgens te concluderen dat de inwoners van de gemeente Bunnik openstaan voor het plaatsen van windmolens. Op basis van deze suggestieve en gesloten vragen en bijbehorende antwoordmogelijkheden is een statistische onderbouwing niet representatief en niet mogelijk. Dergelijke enquêtes komt vaker voor bij raadsleden die graag windmolens in hun gemeente willen hebben. Denk aan de gemeente Alphen aan den Rijn, waar dit ook heeft gespeeld. De gemeente Bunnik moet meer een luisterend oor hebben als een petitie wordt aangeboden. Hij meent: 'Wake up and smell the coffee.' Bij de behandeling van het windmolendossier zal naar een breder perspectief dan naar alleen het plaatsen van windmolens moeten worden gekeken. Of zijn er binnen de gemeente personen die belangen hebben voor het plaatsen van windmolens? Wellicht zijn alternatieven mogelijk. Er moet een minimale afstand zijn tussen de windmolens en de grens van de bebouwde omgeving van tienmaal de tiphoogte van de windmolens. Dat is volgens hem de Europese norm. Herzie de plannen om willens en wetens windmolens in Bunnik te plaatsen en neem alle alternatieven mee die leiden tot CO₂-reductie.

Er zijn geen vragen.

Gijsje Robbie Hussem wil ondanks haar leeftijd van 17 jaar haar stem laten horen over haar toekomst en daarmee over de klimaatcrisis. Het is voor iedereen duidelijk dat iets aan de klimaatcrisis moet worden gedaan. Iedereen weet het, maar niemand neemt maatregelen. Er is altijd van alles op tegen. Zij wijst erop dat er geen tijd is om over deze dingen te twijfelen. Als er niet wordt

ingegrepen dan zijn er straks geen vogels meer en kan het mooie historische landschap alleen onder water worden bekeken. Zij ligt 's nachts wakker omdat ze zich zorgen maakt over haar eigen toekomst. Natuurlijk zijn er negatieve kanten, maar niets is erger dan de gevolgen als niets wordt gedaan. De wetenschap is het er bijna unaniem over eens dat windenergie een van de snelste, schoonste en gemakkelijkste en grootste manieren is om de toekomst te redden. Deze onuitputtelijke groene bron kan niet worden weggekeken. Er is geen twijfel over of windmolens worden gebouwd. Er kan beter worden gekeken hoe dit gebeurt en waar het het beste past. Natuurlijk zijn alle argumenten van haar voorgangers waar. De overheid loopt achter met de plannen voor groene energie, maar ze wil niet zien dat de gemeente door de gevolgen van de klimaatcrisis wegwijnt. Ze staat hier omdat ze de verantwoordelijkheid over haar eigen toekomst neemt en verwacht dit ook van anderen om er alles aan te doen om de toekomst van haar en anderen zo leefbaar mogelijk te maken. Dat kan niet zonder de windmolens.

Er zijn geen vragen.

De heer Van Dam hoort en leest vaak over draagvlak en dat de landelijke overheid meer mag doen aan het creëren van draagvlak. Draagvlak wordt niet alleen gecreëerd met feitelijkheden, maar het heeft ook te maken met een kwestie van gevoel. Daar wringt de schoen op dit moment. Er werd al gereageerd op de enquête van oktober die suggestief en directief was en gesloten vragen zou bevatten. Inzake de reactie op de petitie blijkt dat 93% van de mensen tegen de beoogde locaties was. Op verschillende websites zijn rapporten te vinden waarin andere tiphoogtes worden gebruikt. Recent is gebleken wat er in Houten is gebeurd. In Utrecht gebeurt hetzelfde. Er wordt vooral gesproken over windmolens en zonne-energie, maar je hebt ook al zonnepanelen die de energie direct omzetten in waterstof. In België zijn ze daar nu ver mee gevorderd en is het leverbaar. Er zijn ook mensen die wel naar de toekomst kijken. Windmolens zijn een middel om een goed milieu te realiseren, maar geen doel op zich. De voorzitter van de grootste partij in de gemeenteraad heeft een bepaalde nevenfunctie die zich bezighoudt met windmolens en zegt dat het plaatsen van windmolens een missie is.

De voorzitter stelt dat hierover niet mag worden gesproken. Daar is een ander traject voor.

De heer Van Dam vervolgt dat hij het vreemd vindt dat op correspondentie van hem pas na zes maanden is gereageerd. Dat draagt niet bij aan het gevoel dat kan worden geparticipeerd en dat erover kan worden gesproken en draagt niet bij aan het versterken van het draagvlak en hij is zeer benieuwd hoe de aanpak is ten aanzien van een volledige en correcte informatievoorziening. Hij verwijst naar een artikel van de heer Van Gulik in 't Groentje over financiële voordelen bij participatie. Niet iedereen kan dat. Hij is benieuwd hoe kan worden gezorgd voor een volledige en correcte informatievoorziening.

De heer De Vries vraagt waarom zo fel wordt gereageerd als een raadslid wordt genoemd.

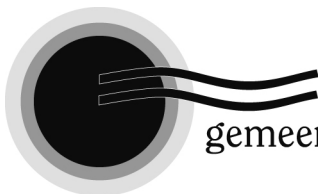
De voorzitter komt daarop op een later moment terug.

De heer Dam (ECB) was blij verrast dat twee jonge mensen oproepen om de verantwoordelijkheid te nemen. Hij zal zijn boodschap van 1 juli jl. niet herhalen. Er is kennisgenomen van het laatste IPCC-rapport met als uitkomst dat de opwarming van de aarde eerder sneller en meer zal zijn dan verwacht. Ook kon

worden kennisgenomen van de oproep van de hoofdredactie van vooraanstaande medische tijdschriften om de aanpak van de klimaatcrisis voortvarender ter hand te nemen, vanwege de gevolgen van de gezondheid van grote groepen mensen wereldwijd. De gemeenteraad kan natuurlijk denken dat Zuid-Limburg en de Geul ver weg liggen van Bunnik en de Kromme Rijn. Maar een dergelijke redenering zou getuigen van politieke kortzichtigheid. Het RES-proces, met inspraak van zowel instellingen als burgers, is in zijn ogen open en democratisch verlopen. Het zal de raad opgevallen zijn dat vooral tegenstanders van windenergie zich roerden. Desondanks heeft een meerderheid de politiek opties gegeven voor de ontwikkeling van duurzame energie binnen de gemeentegrenzen. Het volgen van de oproep tegen wind op land is een vorm van policy by pictures en doet geen recht aan een zorgvuldige afweging van argumenten en belangen op basis van wetenschappelijke feiten over gezondheidseffecten, zoals van het RIVM en andere deskundigen. Een zorgvuldige opsomming van eventuele gezondheidseffecten en de gevolgen voor de biodiversiteit horen wat hem betreft thuis in de afweging voor mogelijk geschikte locaties voor windenergie. Ook is kennisgenomen van de uitspraak van de Raad van State dat vergunningverleners moeten zorgdragen voor een actuele milieueffectrapportage, waarin objectief naar de effecten van grootschalige energieopwekking wordt gekeken. Wachten op landelijk vastgestelde kaders is geen optie. Hij pleit voor het ontwikkelen van een toetsingskader voor wind op land. Nu heeft de raad nog de kans om samen met de inwoners een beleid te ontwikkelen, straks is de gemeente wellicht overgeleverd aan de luimen van het rijk. De raad heeft in 2019 tot doel gesteld om in 2040 energieneutraal te zijn. Daarvoor zijn 43 ha zonneweide of 7 windturbines nodig. Er was gedacht dit doel te kunnen halen op voorwaarde van 45% bijdrage door zon op dak en 30% door energiebesparing. Tot op heden blijkt dat slechts 10% wordt bijgedragen door zonnepanelen op daken en er is geen reden te denken dat dit op korte termijn veel meer zal zijn. Ook de raad vond dit toen niet realistisch. Dus is meer grootschalige duurzame energieopwekking noodzakelijk en waar mogelijk doorzettingsmacht voor zon op dak. Alternatieven voor de reductie van de CO₂-uitstoot op termijn van acht jaar zijn eenvoudigweg niet voorhanden, hoewel technische ontwikkelingen snel gaan. De vraag naar groene stroom zal de komende jaren eerder toe- dan afnemen. De plannen die nu voorliggen in het RES-voorstel zijn een noodzakelijke stap om aan die behoefte te voldoen. Het RES-voorstel biedt meer ruimte voor zonneweiden en er komt onderzoek naar de mogelijkheden voor wind op de, vanuit het RES-proces geopperde, locatie rond de A12. Zij willen, gelet op het voorgaande, pleiten voor het starten van een gebiedsproces waarin meerdere opties worden opgehouden en waarin de gemeente omwonenden actief betreft om de contouren van een beleidskader te schrijven. De ECB wil daaraan graag bijdragen. Tot slot een nieuwtje. Na maanden van intensieve onderhandelingen sloot de ECB met de projectontwikkelaar IX Zon een overeenkomst voor en de ontwikkeling en de exploitatie van het laatste zonnenveld waarvoor in deze coalitieperiode ruimte bestond. In die overeenkomst is voorzien in 50% lokaal eigenaarschap, dat zij namens de gehele gemeenschap van Bunnik vorm mogen en kunnen geven. De businesscase is, met de huidige kennis, voldoende om aantrekkelijk te zijn voor lokale financiële participatie. Dit zonnepark wordt deels het eigendom van ECB.

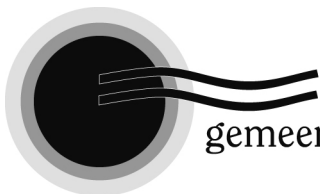
Er zijn geen vragen.

Wethouder Heijmerink reageert op de sprekers die bijna allemaal zorgen uitspreken over de komst van windmolens. Deze zorgen worden gedeeld door het college. Dat kwam in het participatietraject ook al naar voren. Er is getracht om er rekening mee te houden bij het opstellen van het raadsvoorstel. In het

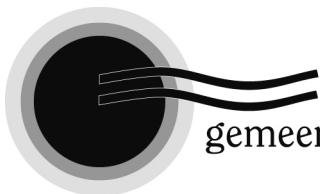
raadsvoorstel is geen windmolen opgenomen, maar alleen een onderzoek naar de gezondheidseffecten, de slagschaduw, afstanden en wat het juridisch betekent. Er moet onderzoek worden gedaan om alle inwoners te beschermen tegen alle gevolgen die zich kunnen voordoen. Alle insprekers worden voorts dank gezegd. Het raadsvoorstel kent drie beslispunten. De eerste is het RES 1.0. Het regionaal opgestelde rapport is zeer evenwichtig opgesteld. Het is duidelijk dat zon op dak en zonnevelden op zich niet voldoende zijn om de energiebehoefte voldoende te dekken. Het is bijzonder ingewikkeld om alle energie groen op te wekken. Eigenlijk moeten alle zeilen worden bijgezet. Er zijn zonnevelden, zonnepanelen op het dak en windmolens nodig als de gemeente Bunnik inderdaad groen en energieneutraal wil zijn in de toekomst. Bij beslispunt 2 wordt het zoekgebied naar wind benoemd. Het onderzoek is breed en locatiegebonden. De oproep is dat onderzoek te verrichten. Dat geeft rust en in de regio kan worden vermeld dat de gemeente Bunnik bezig is. Beslispunt 3 sluit aan op het collegeprogramma en coalitieakkoord dat Bunnik energieneutraal moet zijn in 2040. Er moeten hierin wat grotere stappen worden gezet dan wat in de RES 1.0 staat. Er staat vermeld dat de omvang van het aantal hectare zonnevelden wordt opgerekt naar 70 ha tot 2030.

Mevrouw Webbink bedankt de insprekers die een goed beeld geven van wat er leeft. De raad moet daar nadrukkelijk bij stilstaan. Windmolens plaatsen is geen missie van de gemeente, maar een middel. Ze wil ook uitspreken dat er erkenning is voor de zorgen. Zij heeft een aantal zeer indringende betogen gehoord, vooral van jonge mensen, om alles in het werk te stellen om de klimaatdoelstellingen te halen en duurzame energie op te wekken. Door de opwarming van de aarde zal het klimaat verder veranderen. Door de frequentie en de intensiteit van hitte-extremen zal er sprake zijn van de toename van extreem natte en extreem droge perioden. Gevraagd wordt of klimaatverandering kan worden afgeremd en de schade kan worden beperkt. Het opwarmingseffect is te beperken en de enige manier is snel te handelen en de CO₂-uitstoot radicaal te reduceren. Dat heeft trouwens flinke voordelen voor de luchtkwaliteit. Zij vraagt de andere fracties of zij ook de opvattingen uit het rapport van IPCC delen. In Bunnik worden al goede stappen gezet. Vanwege de maatregelen na 2030 moeten evenwel de kaders worden verruimd. De lessen rond de zonnevelden worden hierin meegenomen. Ook heeft de raad ingestemd met een motie betreffende een onderzoek van een zonnelint langs de A12 op vastgoed van het rijk. Op deze manier geeft het college uitvoer aan de motie d.d. 17 juni jl. Er is onderzoek gedaan naar de potentie van windenergie in Bunnik. Uit het onderzoek kwamen meerdere locaties naar voren. Deze zijn besproken. Zoals hedenavond is gebleken zijn er bij de inwoners van Bunnik veel zorgen over de overlast en gezondheidseffecten van windturbines. Dit moet nadrukkelijk worden afgewogen. Daarom wordt voorgesteld om het zoekgebied nader te onderzoeken op ruimtelijke, wettelijke en andere consequenties. Ze hoorde in de betogen inwoners die duidelijk openstaan voor windenergie in de gemeente om zo inspanning te leveren tegen klimaatverandering. De voordelen van windenergie moeten daarbij worden afgewogen, zo meldt ook de GGD. Het zou een gezondheidswinst van 40% betekenen ten aanzien van fossiele energie, meer constante aanlevering van energie en het efficiënter gebruik van het net. Netefficiency is van cruciaal belang voor de haalbaarheid. Een scheve verhouding zorgt voor extra kostenposten. Windmolens leveren meer stroom op dan zonnepanelen. Eén windmolen levert net zoveel stroom op als 25.000 zonnepanelen. Dat zou minder gebruik van landbouwgrond voor zonnevelden betekenen. Windmolens leveren ook 's nachts en in de winter stroom. Er zijn onvoldoende daken om te vullen met zonnepanelen en de ambities waar te maken. Dat betekent overigens niet dat getracht moet worden het maximale te halen met zon op dak.

De zorgen van inwoners worden onderkend, maar men is ook van mening dat in de gemeente Bunnik goed moet worden gekeken naar de mogelijkheden van inpassing van windenergie. De heer Lakerveld van het CDA en de heer Hallo van Bunniks Belang onderschrijven dit. Daarnaast geeft ook de heer De Vries aan dat De Liberalen klimaatneutraal willen zijn in 2040. Dat betekent dat net zoveel energie wordt opgewekt als dat er wordt gebruikt. Dat is ook de opdracht die aan de wethouder is meegegeven als bijdrage van de gemeente Bunnik in de RES. Gevraagd wordt of de andere fracties ook van mening zijn dat zorgvuldig, maar onderzoekend moet worden gekeken naar windenergie in de gemeente. Ze begrijpt dat vanuit RES U16 is geopperd om windenergie langs de hoofdstructuur snelweg en spoor mogelijk te maken. Dat is reden om dit zoekgebied aan te wijzen voor onderzoek en kan in de vervolgfase verder worden gekeken of nog meer zoekgebieden moeten worden onderzocht. Daarnaast zijn er meer mogelijkheden om overlast te beperken. Dit kan worden geborgd in goede kaders. Zij is benieuwd welke ideeën het college heeft om overlast zoveel mogelijk te beperken. Zij spreekt zorgen uit over de initiatieven op hetzelfde vlak van de gemeente Zeist en welke rol de gemeente Bunnik hierin kan spelen om het te ondersteunen. De klimaatcrisis moet met lokale stappen worden opgelost. Het is niet makkelijk, maar wel noodzakelijk en dat vraagt leiderschap. De RES gaat uit van ambitieuze reductiedoelstellingen. Dat betekent een reductie van 50% in 2050. In 2030 zal een derde van de energiebesparing moeten zijn gerealiseerd. Het is een illusie te denken dat wind op land niet nodig is. Dat moet op zijn minst worden onderzocht. P21 is optimistisch en vertrouwt erop dat de raad inziet dat het beperken van de gevolgen van klimaatverandering voor de toekomst nodig is. Het is een stapje om het brede politieke veld mee te krijgen en daarnaast kijken hoe het energieverbruik verder kan afnemen en meer kan worden ingezet op de transitie en duurzame energie.

De heer De Vries heeft in het vorige Open Huis zijn grote ongenoegen kenbaar gemaakt van het verschuiven van de tweede ronde. De schijn ontstaat dat er bewust geen ruimte wordt gegeven om mondeling vragen te beantwoorden. Hij hoopt dat de voorzitter deze avond niet eerder afsluit dan dat er voldoende discussie heeft plaatsgevonden en alle vragen zijn beantwoord. Er waren veel sprekers. Helaas is de indruk gewekt dat het op 16 september zou zijn geagendeerd. In de antwoordennotitie is zijn eerste vraag niet opgenomen. Die luidde: Hoe verzekeren we ons tegen het risico dat we een veel grotere bijdrage moeten leveren aan de U16 omdat andere gemeenten hun doelstellingen niet gaan halen? Formeel en informeel zal de druk vanuit de regio toenemen als duidelijk wordt wanneer sommige buurgemeenten een onrealistisch en veel te hoog bod hebben neergelegd, zoals de gemeente Utrecht. Zijn tweede vraag ging over het vergroten van het zonnenveld van 40 ha naar 70 ha. Tijdens het Open Huis bleef in het midden hangen of de initiatiefnemers feitelijk direct na het raadsbesluit nieuwe initiatieven zouden kunnen indienen. De kaders zouden namelijk eerst geëvalueerd worden. In de notulen is dat niet duidelijk geformuleerd. Hij wil het alsnog horen van de portefeuillehouder. De vraag is of het betekent dat een dag na het besluit van de raad nieuwe initiatieven kunnen worden ingediend zonder dat er eventueel extra voorwaarden zijn toegevoegd aan de kaders. Volgens hem heeft de portefeuillehouder dat bevestigd. Hij vraagt wat de gevolgen zijn voor het totale bod van de RES U16 om de 30 ha extra over te laten aan de nieuwe raad en nu niet wordt opgenomen. Verder wil hij weten welke waarde wordt gehecht aan het landschap en of de industrie er een plekje moet krijgen. Een kleinschalig bedrijvenpark zou meer gewenst zijn voor Bunnik en haar ondernemers. De impact is ook niet helemaal duidelijk. In de antwoordennotitie wordt vermeld dat dit een politieke afweging is en er geen ambtelijk antwoord kan worden gegeven. Voor De Liberalen is het belangrijk dat

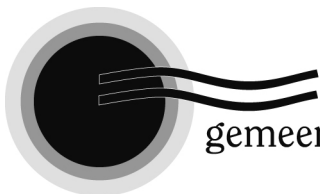

het niet te snel gaat en dat de samenleving wordt meegenomen in het traject en waar mogelijk kan bijsturen. Duidelijk is dat het leeft en de inwoners bezighoudt. Er moet derhalve niet gelijk zestig voetbalvelden aan zonnenvelden worden toegevoegd. Hij plaatst ook vraagtekens bij het feit waarom de hoogte van het conceptbod niet is heroverwogen. Zo was het wel gepresenteerd. Er zou worden gekeken of het bod van 1,8 TWh haalbaar was. Blijkbaar was het toch niet eenvoudig om het bod te halen want anders hadden de wethouders geen bemiddelaar nodig gehad in het RES-overleg. In de beantwoording wordt gewezen op de toename van het energiegebruik in de regio maar moet alle energie in de gemeente worden opgewekt? Wordt het mooie landschap van de gemeente Bunnik omgebouwd tot een energieopwekcentrale? Er zijn toch wel betere plekken en technieken die daarvoor geschikt zijn. In de gevraagde beslissing is het onderzoek naar inpassing van windenergie in Bunnik het meest heikele punt. De fractie van De Liberalen is hier niet gelukkig mee. De Liberalen hebben een motie ingediend om te voorkomen dat er windturbines in Bunnik komen. De motie haalde net geen meerderheid. De oorzaak was dat sommige uitspraken dat de Liberalen iets te vroeg waren en het moest worden besproken bij het opstellen van kaders voor windenergie. Het zou verstandig zijn om eerst de kaders te maken voordat onderzoek wordt gedaan naar zoeklocaties voor wind. De vraag is hoeveel capaciteit intern dan wel extern aanwezig is om het onderzoek uit te voeren. De ambtelijke capaciteit kan beter worden gericht op energiebesparingsmethodes in de gemeente. Gelukkig komt de warmtevisie binnenkort in de gemeenteraad, maar ook of het niet beter is om de focus te leggen op de onafwendbare klimaatverandering en dus de gemeente of bedrijven klimaatadaptief te maken. Wellicht kan de gemeente met middelen zaken meer stimuleren en een veel positiever resultaat behalen voor alle inwoners en niet alleen de drukbevolkte gebieden. Tijdens het opstellen van de mogelijke kaders lijkt het dat gekozen zoekgebieden snel zullen afvallen als er duidelijke regels worden gemaakt voor de afstand van turbines tot de bewoning. In de antwoortennotitie wordt duidelijk gemaakt waarom de voor De Liberalen acceptabele afstand niet mogelijk is. Waarom wordt in de regio dan wel de indruk gewekt dat er wel mogelijkheden zou zijn? Is het mogelijk om de gekozen zoeklocatie voor windturbines te plaatsen op een minimale afstand van tienmaal de tiphoogte? Kunnen hogere overheden besluiten van de gemeenteraad van Bunnik overrulen? Welke opdrachten kan de raad aan de portefeuillehouder meegeven inzake de windturbines voor Zeist? Als niets wordt gedaan, dan is de gemeenteraad van Bunnik medeverantwoordelijk en kan niet alleen worden gewezen naar Zeist. De eerder gesteunde motie van De Liberalen zal een vervolg moeten krijgen en dus moet de tekst niet luiden, zoals mevrouw Webbink voorstelde, hoe de gemeente Zeist kan worden ondersteund, maar hoe duidelijk wordt gemaakt dat de Zeister locatie onwenselijk is.

Mevrouw Webbink heeft dat niet gezegd. Het ging erom hoe de gemeente de inwoners kan ondersteunen om gehoord te worden in de participatie.

De heer De Vries merkt op dat P21 De Liberalen de vorige keer heeft gevraagd hoe de energiemix werd gezien. De Liberalen vinden dat je je niet alleen moet beperken tot wind- en zonne-energie, maar moet verbreden tot middelen die wel constante stroom leveren en niet volledig draaien op subsidie. Daarnaast zou de energieladder meer moeten worden toegepast waardoor de opties van windturbines en zonnenvelden pas als laatste optie worden gekozen. Waarom is niet opgenomen over geo- of aquathermie? Op de vraag van mevrouw Webbink antwoordt hij dat er zeker snel gehandeld moet worden, maar men moet beginnen met quickwins die snel iets opleveren in plaats van energie slurpende methodes in te voeren die lokaal veel overlast kunnen veroorzaken. De Liberalen is van mening dat windenergie zorgvuldig moet worden beoordeeld.

	De conclusie zal zijn dat het niet haalbaar is in de gemeente. Hij wil tot slot de boodschap overnemen dat overheidsfalen moet worden voorkomen als na tien jaar het beleid wordt geëvalueerd. <u>De voorzitter</u> betreurt het dat de technische vragen niet vooraf zijn gesteld zoals is afgesproken. <u>Mevrouw Webbink</u> heeft een extra vraag. Ze hoorde dat niet alle energie die in de regio wordt gebruikt zelf kan worden opgewekt. Ze vraagt of ten minste de gemeente Bunnik alle energie die het nodig heeft zelf kan opwekken. <u>De heer De Vries</u> staat daarachter, maar niet alleen met zon en wind. <u>De heer Hallo</u> bedankt alle sprekers en in het bijzonder de mensen die hun tekst hebben aangeleverd. Hij heeft veel informatie en inzichten gehoord en wil deze graag bestuderen. Wie dat nog niet heeft ingeleverd kan dat alsnog doen. Duidelijk is dat er niet alleen zorgen leven onder de inwoners, maar dat veel input bestaat waarvan goed gebruik kan worden gemaakt. Hij hoorde talloze goede suggesties. Hij zal een aantal van die tips eruit vissen en dat doen voor de raadsvergadering waarin een besluit moet worden genomen. De raad staat voor dilemma's, maar de keuze wordt soms verkeerd geformuleerd. Er is geen keuze tussen niets doen en dit bod accepteren. Er zijn nogal wat tekortkomingen van de RES aan het licht gekomen door de inbreng van de sprekers. De RES-discussie is enigszins achterhaald en loopt ver achter op het oorspronkelijke eigen schema, zoals oorspronkelijk was bedoeld. Recente jurisprudentie van de Raad van State zet wind op land op losse schroeven voor de eerstkomende tijd. Hij ziet de wethouder zijn hoofd schudden, maar het is echt waar. Over 18 maanden vraagt hij nog een keer of het op losse schroeven staat. De RES was nooit een strategie, maar een plan voor de opwek van zonne- en windenergie. Het is een productieplan, maar geen CO₂-reductieplan. Er is geen enkele garantie dat de opgewekte energie fossiele energie vervangt. Dat is een grote misser in het plan. De urgentie van de energietransitie is niet achterhaald. Het IPCC-rapport maakt dat weer duidelijk. Er is bewijs genoeg: overstromingen, bosbranden et cetera. Er is geen twijfel over mogelijk dat snel handelen noodzakelijk is. Men moet blijven inzetten op het maken van goede keuzes. Het RES-proces is niet perfect, maar moet niet opzij worden geschoven. Hij verwijst naar het dikke gezaghebbende rapport van Urgenda dat antwoord geeft op de vraag of er alternatieven zijn voor de voorstellen die in RES-verband zijn gedaan. Het antwoord uit het rapport is dat er alternatieven zijn en die moeten worden benut. Er kan kleinschalig snel worden gehandeld. Urgenda stelt dat wind op land in het RES-kader al een voldoende niveau heeft gehaald dat voldoende is. Meer investeren in windturbines op land is overbodig. <u>Mevrouw Webbink</u> wijst er per interruptie op dat dit gaat over de ambitie tot 2030. <u>De heer Hallo</u> vervolgt met de aanbeveling dat een investering nodig is in allerlei vormen van zonne-energie zoals op bedrijfspanden, boerenschuren, langs snelwegen en spoorlijnen. Het rapport beperkt zich tot voorstellen voor de RES, maar er kunnen veel meer maatregelen worden genomen om CO₂-uitstoot te reduceren vanuit andere sectoren. De technologie staat niet stil en gaat hard voor wat betreft windenergie. Hij hoopt dat windmolens stiller en minder overlastgevend zullen worden. Hij verwacht daar veel van in de periode tot 2030. Er is aangedrongen op een beleidskader voor wind. De raad wacht daar al heel lang op. Toen de beleidskaders voor zonne-energie werden vastgesteld, werd beloofd dat er snel een beleidskader voor wind zou komen. Tot de dag
--	---

van vandaag is dat niet gebeurd. Een onderzoek is een onderdeel van dit voorstel. Wat wordt onderzocht als de raad nog nooit heeft gezegd waar de parameters liggen en waar de grenzen liggen als rekening moet worden gehouden met de wensen en zorgen van de bewoners? Hoe moet dit worden gedefinieerd zonder dat er ooit een discussie in de raad is gevoerd? Hij heeft in de Algemene Beschouwingen aangegeven dat de raad eventueel zelf het initiatief neemt. De portefeuillehouder heeft aangegeven dat hij het wilde oppakken. Hij realiseert zich dat de ambtelijke organisatie zwaar belast is, maar het kan niet langer wachten. Hij wil de helpende hand bieden door sneller met de beleidsregels te komen. Een onderzoek instellen voordat de raad daarover heeft gesproken is evenwel de verkeerde volgorde. Ten aanzien van het zonnenveld is afgesproken dat er een evaluatiemoment was gepland. Bij de keuze voor het aantal hectare zonnenveld dat zou worden vergund, is gezegd dat ervaring zou worden opgedaan. Een evaluatie van de werking van de regels in de raad is op zijn plaats, voordat uitbreiding in acht wordt genomen.

Mevrouw Webbink vraagt of de heer Hallo niet achter het voorstel staat om 53 ha zon in het RES-bod op te nemen.

De heer Hallo antwoordt dat de raad op dit moment 40 ha voor deze raadsperiode als limiet heeft gesteld. De RES gaat tot 2030. Er is nog geen evaluatie geweest. Er is maar één veld vergund en dat is nog niet gerealiseerd.

Mevrouw Webbink stelt dat in de RES wordt gesproken over zon en wind. Los van de evaluatie vraagt ze of Bunniks Belang wel achter de ambitie staat om 53 ha te realiseren.

De heer Hallo antwoordt dat er aanbevelingen zijn die serieus moeten worden genomen over mogelijke uitbreiding van de investering in zonne-energie op andere manieren dan zonnenvelden in het buitengebied. Hij gaat er nog over nadenken voordat men tot een besluit komt. Hij heeft vragen over de samenwerking met andere gemeenten in U16-verband: er wordt nauw samengewerkt met de Kromme Rijngemeenten. Zeist wordt daarbuiten gehouden en er is een zoekgebied van Zeist dat rechtstreeks impact heeft op de gemeente Bunnik. Welke inspanning levert het college om ervoor te zorgen dat de zorgen die leven over windenergie worden overgebracht aan Zeist? Hoe zorgt de gemeente ervoor dat er geen ongewenst windpark komt langs de gemeentegrens? Is eenzelfde soort samenwerking met Zeist mogelijk, zoals met de Kromme Rijngemeenten? Hij bedankt de portefeuillehouder en de ambtelijke organisatie voor de beantwoording van de vragen in de eerste termijn. Ten aanzien van de windenergiekaders in andere gemeenten in het U16-gebied vraagt hij of deze kaders met de raad kunnen worden gedeeld.

Mevrouw Visser bedankt alle sprekers van hedenavond. Ze vervangt collega Huijsman, maar de inbreng van mevrouw Huijsman van 1 juli jl. is nog actueel. De vragen zijn beantwoord. Op 1 juli maakte zij bezwaar tegen de agendering van de bijeenkomsten bij andere gemeenten. Ook nu was het krap, maar de inwoners hadden voldoende tijd om zich aan te melden. Haar opmerking over de paginanummering is niet gehonoreerd. Verder maakt ze bezwaar tegen de opzet van het raadsbesluit. Aan de ene kant staat dat de raden aan zet zijn geweest terwijl aan de andere kant een aantal besluiten niet door de raad zijn genomen, maar met een nietje aan de RES zijn gehecht.

Mevrouw Webbink vindt dat de eerste termijn van het CDA wordt herhaald.

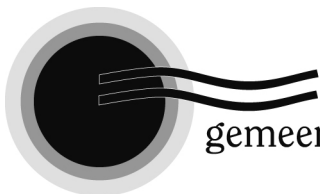
Mevrouw Visser vervolgt dat het plafond van het beleid over de zonnenvelden en

de zoeklocaties inzake windmolens centraal staan. Ze had begrepen dat het beleid omtrent zonnevelden zou worden geëvalueerd en weet niet waar de locaties zijn van daken waar meer dan 60 zonnepanelen op het dak staan. Deze week stond een bericht op de sociale media van een ondernemer in Werkhoven die 120 zonnepanelen op zijn dak heeft gelegd en daarover moet worden meegedacht. Verder moeten nog afspraken worden gemaakt over de locatie van het zonnelint. De windlocatie is gebaseerd op de inbreng van inwoners, maar eerlijk gezegd beschouwt het CDA de onderliggende participatie als een advies aan de raad. Zij wil dit kunnen wegen in samenhang met de normen die de raad zelf vaststelt, voor wat betreft de acceptatiegrens van geluidshinder, afstand tot woningen en het gerechtelijke onderzoek. Dan zou kunnen blijken dat daar een andere of geen locatie uit komt. Uiteindelijk neemt de raad een besluit. Het college neemt zijn eigen ambities als norm en daarbij ontbreken de raadsbesluiten. Het doet haar denken aan het proces van het IRP. In regionaal verband wordt gesproken door colleges over het dorp en soms kijkt ze met verbazing naar de plaatjes en de plannen. Er geldt een stevig voorbehoud. Als je niet precies weet wat er is besloten, dan word je erop vastgepind. Dit soort besluiten hoort thuis in de Omgevingsvisie en die vormt de juridische basis voor het maken van plannen. De RES heeft geen juridische basis. In een artikel van de VNG wordt beschreven hoe een aantal gemeenten dat heeft aangepakt om de plannen juridisch te borgen. Daar staat het CDA achter. Men is aardig op dreef met de Omgevingsvisie maar het is nog vrij globaal. De duurzame energie-opwek moet expliciet worden uitgewerkt in een programma of in een besluit samen met de inwoners. Het zal niet meevallen om dit beeld met een besluit te combineren. Het staat de raad altijd vrij om een amendement in te dienen. Zij wil proberen het oorspronkelijke besluit over de RES geen geweld aan te doen en niet wegvloeden voor de eigen verantwoordelijkheid. Zij hoort graag van de andere fracties of zij haar bezwaren onderschrijven. Zij voelt de urgentie, maar snel handelen en daarmee geen zorgvuldig proces volgen is een risico. De heer De Vries stelt veel vragen over bijvoorbeeld het effect van het verhogen van het plafond van de zonnevelden. De raad moet dat vormgeven en neemt uiteindelijk het besluit. Op wat voor manier kan worden omgegaan met de werkwijze van Zeist? Hoe liggen de afspraken binnen de U10-gemeenten?

Wethouder Heijmerink antwoordt dat het onderzoek is gericht op hoe de overlast kan worden beperkt. Zodra hem ter ore kwam dat de gemeente Zeist bezig was met een onderzoek naar het aanwijzen van een gebied, heeft hij contact opgenomen met het college van Zeist en in het bijzonder de wethouder Duurzaamheid. Toegezegd is dat de inwoners van Bunnik kunnen participeren in het verhaal en dat het wordt gepubliceerd in 't Groentje en de Nieuwsbode. Op de website van de gemeente (www.bunnik.nl) is eveneens informatie beschikbaar. Het is evenwel Zeister grondgebied. En tot daar reikt de bevoegdheid. In RES-verband wordt veel besproken met elkaar. Aan het verzekeren tegen risico's van buiten de gemeentegrens kan de raad niets doen, maar hogere overheden, zoals de provincie of de landelijke overheid, kunnen wel ingrijpen. Als een initiatiefnemer zich meldt bij een hogere overheid en er geen kader ligt van de gemeente, dan kan een hogere overheid daarover een besluit nemen. Bij de gemeente wordt nagegaan wat er aan voorbereiding is gepleegd. Als de gemeente niets heeft, dan wordt een eigen plan getrokken.

De heer De Vries hoorde van mevrouw Varenhorst (insprekerster) dat hogere overheden juist niet konden ingrijpen.

Wethouder Heijmerink antwoordt dat ze zich dan vergist. Ten aanzien van de zonnevelden bestaat een kader dat loopt tot 2022. Omdat de RES tot 2030

loopt, was gedacht om alle zaken naar voren te schuiven (2030). Voordat met nieuwe initiatieven wordt gestart wordt het beleid geëvalueerd. Het grotere kader tot 2030 blijft ondertussen gelden. Met dit raadsvoorstel geldt voor de RES 53 ha en voor de gemeente 70 ha. De evaluatie over de zonnenvelden komt er nog aan.

De heer De Vries vraagt of na de raadsvergadering nieuwe initiatieven kunnen worden ingediend.

Wethouder Heijmerink antwoordt dat dit mogelijk is. De vraag is nog wel wat de initiatiefnemers ermee gaan doen.

De heer De Vries vindt dat antwoord een beetje vaag.

Wethouder Heijmerink vindt het helemaal niet vaag. Eerst wordt een evaluatie uitgevoerd en dan pas worden nieuwe initiatieven beoordeeld. De heer Hallo heeft gevraagd om eerst de kaders vast te stellen en daarna het zoekgebied. Als er geen zoekgebied is, is er ook niets om te onderzoeken. Waarom zouden dan kaders moeten worden gemaakt?

De heer Hallo heeft niet gezegd dat de gemeente niets wil met wind. Hij heeft wel gezegd dat het tijd is dat de raad de kans krijgt om een oordeel te vellen over windenergie en onder welke omstandigheden. Het is tendentiekus en extreem om de lijn door te trekken van een discussie te willen voeren en het op dezelfde hoogte te willen stellen als het afvoeren van een energiebron.

Wethouder Heijmerink begrijpt het betoog van de heer Hallo niet.

De heer De Vries hoort de wethouder betogen dat als er geen zoekgebieden worden aangewezen, er geen kaders nodig zijn, maar zojuist werd gezegd: omdat er geen kaders zijn, kunnen hogere overheden besluiten nemen over windmolens. Dus die kaders zijn wel degelijk nodig, ook als er geen zoekgebieden zijn.

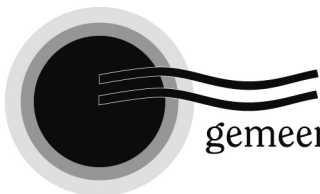
Wethouder Heijmerink antwoordt dat een zoekgebied nodig is om kaders te kunnen maken. Alle onderzoek rond windmolens is lokaal afhankelijk. Op de ene plek is het anders dan op de andere plek. Als er geen plek is, kan niks worden onderzocht. Het onderzoek in het onderhavige geval gaat veel extra informatie opleveren met betrekking tot windmolens.

De heer De Vries noemt dat de omgekeerde wereld. Je moet beginnen met kaders en daarna ga je het toetsen aan een omgeving waar je het wilt plaatsen. Je gaat niet eerst een omgeving kiezen en daarna de kaders erop aanpassen zodat ze erin gezet kunnen worden.

Wethouder Heijmerink antwoordt dat je lokaal gebonden onderzoek moet kunnen verrichten. Er is ook gesproken over tip (afstanden), maar daar gaat het niet over. Het gaat over geluid. In het activiteitenbesluit van de landelijke overheid staat 47 dB(A). Dat is MER-plichtig. Dat betekent niet dat het activiteitenbesluit opzij is geschoven, maar het betekent dat een extra stap moet worden gezet om het activiteitenbesluit weer geldig te maken. Het kan best zo zijn dat het blijft zoals het is. Op 1 september jl. is de uitspraak van de Raad van State bekend geworden. Die geldt voor windmolenparken van drie windmolens of meer. Bij één of twee windmolens mag gebruik worden gemaakt van het activiteitenbesluit zoals het er ligt. Er kan niet worden voorkomen dat de windmolens op Zeister gebied er komen. Het is immers grondgebied van Zeist

T	en die is bevoegd op eigen gebied. <u>De heer Hallo</u> vraagt hoe dat zich verhoudt met de gedachte van een Regionale Energiestrategie, waarin de gemeenten met elkaar in gesprek gaan over wie wat waar doet. Hij begrijpt dat iedere gemeente besluit over het eigen grondgebied. Maar hij bedoelde zijn vraag meer als een oproep aan de portefeuillehouder en het college om zich gedeisd te houden en te zorgen dat er geen ongewenste uitkomst is van de discussie in een buurgemeente. <u>Wethouder Heijmerink</u> kan er niet voor zorgen dat een ongewenste uitkomst wordt voorkomen. Het betreft de gemeenteraad van Zeist die erover beslist. Dit zoekgebied is overigens opgenomen in de RES 1.0 en in regioverband besproken. In het participatietraject en in gesprek met Stedin is naar voren gekomen dat de voorkeur is uitgesproken om windmolens te plaatsen langs de hoofdinfrastructuur, dus de snelweg. Daarom zit het in de RES 1.0. <u>Mevrouw De Koning</u> vult aan dat de raad van Bunnik mag uitspraken meegeven aan de raad van een andere gemeente, maar de andere raad besluit over het eigen grondgebied. <u>Wethouder Heijmerink</u> vervolgt met de Transitievisie Warmte. De heer de Vries vroeg waarom geen gebruik wordt gemaakt van aquathermie en geothermie. Dat is vooral bruikbaar bij de verwarming van huizen en zit in de Transitievisie Warmte. Thans gaat het vooral over de opwek. <u>Mevrouw De Koning</u> vult aan dat het regionale deel van aquathermie en geothermie is onderzocht binnen de RES. De uitkomst was dat de warmte zich moeilijk laat transporteren en het een landelijk issue is geworden. Het wordt wel regionaal besproken in RES 2.0. Binnen de warmtetransitie worden de lokale kansen van aquathermie benoemd. Het is een manier om te verwarmen. <u>Wethouder Heijmerink</u> kan de kaders van andere gemeenten delen. Grote daken met minstens 60 zonnepanelen is opgenomen in RES 1.0, maar het kleine spul niet. <u>Mevrouw Visser</u> heeft er geen zicht op wat in Bunnik is ontwikkeld op het dak. <u>Wethouder Heijmerink</u> antwoordt dat dit overzicht is opgenomen in een tabel van het RES-rapport. Er is rekening gehouden met het halen van 1,8 TWh en de constructie van daken. Mevrouw Visser wil eerst de Omgevingsvisie en binnen dat kader de energie uitwerken. Als in het kader van de Omgevingsvisie alle programma's voor woningbouw en groen et cetera tegelijk zouden worden betrokken, dan is dat geen doen, omdat het erg veel is. Dat gebeurt alleen successievelijk. Wat nu wordt vastgesteld is het deel inzake energie opwekken en dat wordt ingebracht in de Omgevingsvisie. <u>Mevrouw Visser</u> vraagt er niet om om alles uit te werken, maar zij wenst aandacht te besteden aan de onderwerpen die thans spelen. Zij heeft daar vaker om gevraagd, maar het gebeurt niet op een manier waarop het met de inwoners zou moeten gebeuren. <u>Wethouder Heijmerink</u> zegt dat het apart met de inwoners is besproken. Er is een uitgebreide participatie geweest, er is een analyse vormgegeven en een rapport geschreven. Als het niet diepgaand bij de Omgevingsvisie kan worden besproken, wanneer dan wel?
---	---

	<u>Mevrouw Visser</u> zou er binnenkort mee willen beginnen. <u>Wethouder Heijmerink</u> antwoordt dat dat moment er nu is, want het ligt er nu. <i>Derde termijn:</i> <u>Mevrouw Webbink</u> spreekt complimenten uit voor de uitspraken van de heer De Vries dat quickwins moeten worden beetgepakt. Daarnaast is de ambitie voor 2040 niet voor niets aan de wethouder meegegeven. Dat betekent dat naast quickwins ook andere grote stappen moeten worden gezet, want anders is het niet haalbaar. Grote zaken moeten niet vooruit worden geschoven. Het is ook goed dat is gezegd dat niet alleen naar wind en zon moet worden gekeken, maar ook naar andere ontwikkelingen. De heer Hallo gaf aan dat windmolens veel stiller zijn geworden en meer energie opwekken. Daar kan nog heel wat van worden verwacht. Als wordt besloten tot een zoekgebied, dan staat er nog geen windmolen. Er zullen alleen, zonder op de zaken vooruit te lopen, nog betere windmolens worden ontwikkeld. Wellicht zijn minder windmolens nodig om dezelfde energie als nu op te wekken. De heer De Vries vindt dat zorgvuldig naar wind moet worden gekeken, maar dat het niet haalbaar is. Zij kan nog niet de conclusie trekken dat windmolens niet haalbaar zouden zijn. <u>Mevrouw Visser</u> vroeg wat de andere fracties van het proces vinden. Het is een complex vraagstuk. Zij begrijpt de zorgen daaromtrent, maar denkt dat zorgvuldig is gehandeld, zeker met de formulering zoals die in de RES wordt gehanteerd dat het enkel een zoekgebied is. Dat is zeer zorgvuldig. Er wordt alleen onderzoek gevraagd. Dat daarna de Omgevingsvisie erbij wordt betrokken en de wettelijke status wordt geborgd, lijkt in dat kader alleen maar juist. <u>De heer De Vries</u> vraagt wat het gevolg zou zijn als de RES niet wordt goedgekeurd. In het coalitieakkoord staat dat voor opwek locaties worden gezocht binnen en buiten de gemeente en niet alleen voor zon en wind. <u>De heer Hallo</u> proeft een grote mate van eensgezindheid en wil daarop voortbouwen in de komende twee weken richting de besluitvorming hierover. Het zou fijn zijn als er een krachtig signaal komt van deze raad met dit bod. Het moet duidelijk zijn dat het een eensgezind en gedragen bod is. Er is gesproken over de communicatie met de gemeente Zeist over haar plannen. Met alle begrip voor een andere gemeente, had de reactie van de gemeente Bunnik krachtiger gekund. Er is een definiëring geweest over wat wordt verstaan onder een zoekgebied. Dat gebeurde op basis van aannames, voorwaarden en mogelijke normen die allemaal onderuit zijn gehaald. De grenzen van dat gebied vindt hij op drijfzand gebouwd. Hij wil dat de raad eerst zelf spreekt over de voorwaarden, de normen, de mogelijkheden en de opties. <u>Mevrouw Visser</u> wil zorgvuldig kijken naar het gebied om alle mogelijkheden goed te beoordelen in een zorgvuldig proces met de inwoners. De wethouder mag daaruit niet de conclusie trekken dat de raad niets met wind wil. Dat is een verkeerde conclusie. <u>Wethouder Heijmerink</u> antwoordt dat de relatie tussen het zoekgebied en het windmolenkader wordt toegelicht door mevrouw De Koning. <u>Mevrouw De Koning</u> antwoordt dat ten aanzien van de meest recente ontwikkelingen na de uitspraak van de Raad van State eerst een MER dient te worden opgesteld bij het activiteitenbesluit, voordat de normen weer zijn te hanteren. Dat heeft ook effect op de wijze waarop een onderzoek naar een windkader vorm kan krijgen. Het idee voor het uitvoeren van onderzoek in samenhang is aan veranderingen onderhevig. De landelijke normen kunnen niet
--	--

worden toegepast. Het lijkt zinniger om het onderzoek breder te trekken en het onderzoek bestaat dan uit het opdoen van kennis op het gebied dat voldoet aan de randvoorwaarden van de bij de infrastructuur gelegen gebieden. Dat onderzoek houdt in dat het landelijk kenniscentrum onderzoek verricht naar de gezondheid, verschillende regels en het participatieproces. Het windkader zou vallen onder de optie die het rijk biedt om eigen normen vast te stellen. In gesprekken met de Kromme Rijngemeenten wordt vervolgens uitgewisseld welk effect dit kan hebben. Als gemeentelijke regels afwijken zal dat leiden tot juridische vragen die moeten worden uitgezocht. Het proces van het opstellen van lokale normen duurt naar verwachting langer dan de huidige raadstermijn.

Wethouder Heijmerink denkt inderdaad dat het tijd gaat vergen en het aanpassen van het activiteitenbesluit op landelijk niveau kost ook tijd. Dat kan ongeveer nog twee jaar duren. Als je normen opstelt, heb je altijd een lokaal effect. Er is verder een gebied nodig waarnaar serieus wordt gekeken, anders heeft het geen zin. Als de RES niet wordt goedgekeurd, staat de gemeente voor aap in de regio. De gemeente heeft meegewerkt en verwachtingen gewekt en maakt dan een slechte beurt in de regio. Hij verwacht dat de provincie dan de regie overneemt.

De heer De Vries vermoedt dat als de gemeente Bunnik doet wat is afgesproken (onderzoek naar zonnelint en de 40 ha), Bunnik dan niet kan worden overruled.

Mevrouw Webbink begrijpt deze stelling niet. Eerst wordt gezegd dat het RES-bod wordt overgenomen en daarna niet wordt geaccepteerd.

De heer De Vries wil weten wat de gevolgen zijn voor de RES en constateert dat buiten gezichtsverlies er geen gevolgen zijn.

Wethouder Heijmerink antwoordt dat die gevolgen er wel zijn, want dan kan de gemeente Bunnik de 1,8 TWh niet vullen. Dat zou een zeperd zijn en de provincie zou het stokje dan van hogerhand gaan overnemen. In het Klimaatakkoord wordt gevraagd om 55% meer groene opwek in 2030 en dat moet op een of andere manier toch worden gerealiseerd. Het is niet mogelijk om krachtiger richting Zeist op te treden. Dan zou Bunnik een positie innemen tegenover haar plannen en dat is hij niet van plan. In RES-verband is afgesproken dat bij een locatie in Zeist infrastructuur aanwezig is waar windmolens kunnen komen. Wat Zeist nu voorstelt past geheel binnen de afspraken die in RES-verband zijn gemaakt. Er moet hoe dan ook op een goede manier participatie plaatsvinden en de inwoners van Odijk moeten kunnen meedoen aan het te verrichten onderzoek.

De voorzitter stelt vast dat P21, CDA, De Liberalen en Bunniks Belang dit agendapunt als debatpunt willen behandelen in de raad. Dit agendapunt wordt als debatpunt doorgeleid naar de raadsvergadering van 23 september 2021. Zij dankt allen voor hun inbreng en sluit het Open Huis om 23.30 uur.

Besproken in technisch overleg d.d.	Vastgesteld d.d.
-------------------------------------	------------------